

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Br. 13/169
Datum: 27.10.2023

Na osnovu člana 92. stav 4. i članu 93. stav 4. Ustava Republike Kosovo, člana 8. Zakona br. 08/L-117 o Vladi Republike Kosovo, u skladu sa članom 19 Pravilnika o radu Vlade Republike Kosovo br. 09/2011, Vlada Republike Kosovo, na sednici održanoj 27. oktobra 2023. godine, donosi:

ODLUKU

1. Usvaja se Koncept-dokument za oblast zaštite životne sredine.
2. Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture i druge nadležne institucije dužni su da sprovode ovu odluku, u skladu sa Pravilnikom o radu Vlade.
3. Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Albin KURTI

Premijer Republike Kosovo

Dostavlja se:

- Zamenicima premijera
- Svim ministarstvima (ministrima)
- Generalnom sekretaru KP-a
- Arhivi Vlade

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Ministarstvo Životne Sredine, Planiranje i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

NACRT KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Pripremlilo Ministarstvo Životne Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture

Odeljenje za Zaštitu Životne Sredine i Voda

SADRŽAJ

Rečnik	4
Sažetak Koncept dokumenta	5
Predgovor	6
Poglavlje 1: definicija problema	12
1.1. Institucionalni i pravni okvir.....	12
1.2. Opis i definicija glavnog pitanja/problema	26
1.3. Efekti.....	29
1.4. Uzroci.....	30
1.5. Zainteresovane strane na osnovu definicije problema	31
1.6. Takođe opišite da li je koncept dokument povezan sa implementacijom ackuis-a EU	32
Poglavlje 2. Svrha i ciljevi	39
2.1. Cvrha.....	39
2.2. Namena.....	39
Poglavlje 3. Opcije	41
3.1. Opcije bez promene	41
3.2. Opcija za poboljšanje implementacije i izvršenja.....	41
3.3. Treća opcija je promena postojećeg zakonodavnog okvira.....	42
3.4. Rezime opcija.....	43
Poglavlje 4. Identifikacija i procena budućih uticaja	44
4.1. Koristi i negativni uticaji predložene opcije.....	48
4.2. Izazovi prikupljanja podataka.....	49
Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije	50
Poglavlje 6: Poređenje opcija	51
6.1. Opcija 1 - Bez promene.....	51
6.2. Opcija 2 – Mogućnost dopune-izmena postojećeg zakona.....	51

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

6.3. Opcija 3 – Izrada novog Zakona.....	51
6.4. Razmatranja o implementaciji.....	52
Poglavlje 7: Zaključci i sledeći koraci	55
Poglavlje 7.1. Odredbe za praćenje i evaluaciju.....	55
Aneks 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja	56
Aneks 2: Obrazac za procenu društvenog uticaja.....	60
Aneks 3 procene uticaja na životnu sredinu	65
Aneks 4: Obrazac za procenu uticaja na osnovna prava.....	70

Rečnik

MŽSPPI	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
AZŽSK	Agencija za zaštitu životne sredine Kosova
KP	Kancelarija premijera
MIPT	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine
MFT	Ministarstvo finansija i transfera
MALS	Ministarstvo administracije lokalne samouprave
MPŠRR	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja
SSP	Sporazum o stabilizaciji pridruživanja
EU	Evropska unija
NPISSP	Nacionalni program za implementaciju sporazum stabilizacije i pridruživanja
NPR	Nacionalni plan za razvoj

SAŽETAK KONCEPT DOKUMENTA

Koncept dokument za oblast zaštite životne sredine sadrži opšte informacije o životnoj sredini koje su predstavljene u tabeli ispod (Tabela 1).

Tabela 1. Opšte informacije

Opšte informacije	
Naslov	Koncept dokument iz oblasti zaštite životne sredine
Resorna ministarstva	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture - MŽSPPI; Odeljenje za zaštitu životne sredine i voda;
Kontakt osoba	Visare Istrefi; Br telefona : +383 38 200 33 203
NPR	Nacionalni plan razvoja Vlade Republike Kosovo 2023-2025
Strateski prioritet	Program Vlade Republike Kosovo 2021 – 2025: • 2.12. Životna sredina i prostorno planiranje; • Strategija i Nacionalni plan razvoja 2030; • Nacionalni plan za održivi i ekonomski razvoj 2023-2025; • Čista životna sredina i stub: I. Razvoj i bolje korišćenje prirodnih resursa; • 3.7 Upravljanje i održivo korišćenje šumskih resursa i zaštita biodiverziteta.
Odluka	
Ključna pitanja	Zakon br. 03/L-025 "O Zaštiti životne sredine" (u daljem tekstu Zakon) usvojen je od strane Skupštine Kosova 26.02.2009. godine i objavljen je Dekretom predsednika 19.03.2009. Skoro petnaest(15) godina nakon usvajanja ovog zakona, nekoliko podzakonskih akata još uvek nije usvojeno i postoje značajni problemi u vezi sa njegovom primenom. Pored toga, Zakon je okvirni zakon, koji mora biti usklađen sa zakonima EU i nacionalnim zakonima, koji su usvojeni poslednjih godina.
Rezime konsultacija	Tokom međuministarskih konsultacija o konceptu predmetnog dokumenta. Period javnih konsultacija na MŽSPPI-ovoj "Onlajn" platformi za javne konsultacije bio je od 28.07.2023 – 18.08.2023.

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Predložena opcija	Predložena opcija 3.2 je: Izrada novog Nacrta zakona o životnoj sredini
Glavni i očekivani uticaji	
Budžetski uticaji	Izrada Zakona o životnoj sredini će imati uticaj na budžet i biće sprovedena u okviru trenutnih budžetskih ograničenja MŽSPPI.
Ekonomski uticaji	Nema očekivanih relevantnih uticaja u ovoj kategoriji. Međutim, unapređenje primene principa 'zagađivač plaća' će doprineti prebacivanju troškova ekološke štete sa poreskih obveznika na operatere i potencijalne zagađivače, kroz usvajanje ad hoc finansijskog mehanizma i aproprijaciju troškova životne sredine.
Društveni uticaji	Izrada Zakona o životnoj sredini će uticati na poboljšanje stanja životne sredine;
Uticaji na životnu sredinu	Izrada Zakona o životnoj sredini će uticati na poboljšanje stanja životne sredine;
Međusektorski uticaji	Izradom Zakona o životnoj sredini biće i međusektorskih uticaja, jer zakon predviđa veću saradnju, kako bi se sproveda na nacionalnom nivou za životnu sredinu
Administrativne takse za preduzeća	Oni će biti uključeni prilikom izrade Zakona o životnoj sredini.
Test MSP (mala srednja preduzeća)	
Budući koraci	
Kratkoročni	Nakon usvajanja ovog koncept dokumenta od strane Vlade Republike Kosovo, formiraće se nova radna grupa od strane MŽSPPI, u saradnji sa svim zainteresovanim stranama, koja će započeti rad na implementaciji preporučene opcije ovog koncept dokumenta, izradom nacrta. dakle novi Zakon o životnoj sredini.
Srednjoročni	Nakon izrade Zakona o životnoj sredini, prethodiće mu javne konsultacije. Međutim, nakon usvajanja u Skupštini, biće organizovani sastanci, javne rasprave i radionice za promociju novog zakona o zaštiti prirode, kako bi se institucije na centralnom i lokalnom nivou informisale o načinu njegove primene. Usvajanjem novog zakona o životnoj sredini počće izrada, dopuna i donošenje podzakonskih akata koji proizilaze iz ovog zakona. Izrada novih podzakonskih akata, uključujući određene aktivnosti u okviru

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

	zakona o zaštiti prirode, biće obavljena i transponovana najkasnije do kraja 2024. godine.

PREDGOVOR

Studija izvodljivosti za Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) između Evropske unije i Kosova je 2012. godine potvrdila da ne postoji pravna prepreka za zaključivanje SSP-a i da je Kosovo u principu spremno da započne pregovore o SSP-u. ostvario napredak u nekoliko prioriteta.

Glavna svrha ovog koncept papira je da identifikuje najodrživiji način za:

- uskladiti važeći zakon sa drugim zakonima kao što su: relevantni Zakon o prekršajima, relevantni Zakon o šumama, relevantni Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu (PUŽS), Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu (SPU), Zakon o otpadu, Zakon o sprečavanju integrisane kontrole i kontrole zagađenja, Zakon o opštem upravnom postupku, posebno član 86.3, član 12, članovi 98 i 135 i član 73.3;

- završiti transpoziciju relevantnih direktiva EU;

- poboljšati nivo implementacije standarda EU za životnu sredinu i posledično ekoloških i zdravstvenih uslova, balansirajući obaveze Kosova koje proizilaze iz SSP-a sa kapacitetom nadležnih organa da ispune zahteve zakonodavstva EU.

Ovaj koncept dokument ima za cilj da identifikuje probleme i izazove u vezi sa primenom postojećeg ekološkog zakonodavstva, imajući u vidu posvećenost Kosova da uskladi svoje zakonodavstvo sa akquis-em EU u oblasti životne sredine (Sporazum o stabilizaciji pridruživanja – SSP – između Evropske unije i Kosova). Zakon br. 03/L-025 „O zaštiti životne sredine“ (u daljem tekstu Zakon) usvojen je od strane Skupštine Kosova 26.02.2009 godine i objavljen je Ukazom predsednika 19.03.2009., stavljajući van snage AU br.02/2004 i Uredbu br. 9/2003.

Proces izrade Koncept dokumenta za unapređenje i usklađivanje kosovskog zakonodavstva o životnoj sredini sa akquis-em EU pokrenulo je Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPPI) iu skladu je sa Godišnjim planom rada Vlade Republike Republike Kosovo za 2023 godinu, posebno : Strateski Cilj 3, Aktivnost 3.1.1.

Da bi se imao jasan uvid u uticaj predloženih izmena na celokupni pravni okvir, izvršena je precizna analiza postojeće dokumentacije i sproveden opsežan proces konsultacija, u proces su uključeni svi relevantni akteri.

Za izradu ovog koncept dokumenta pregledani su i analizirani sledeći izvori informacija :

- Komentari dostavljeni od strane kompetentnog osoblja u MŽSPPI;
- Analiza postojećeg pravnog okvira i uticaja predloženih izmena na postojeći sistem;
- Doprinosa radne grupe, koja uključuje članove iz relevantnih institucija Vlade Republike Kosovo.

Koncept dokument za izmene i dopune Zakona o zaštiti životne sredine sadrži opcije za rešavanje problema u cilju zaštite životne sredine, zdravlja ljudi, ekonomskih i društvenih uticaja.

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Tabela 2. Tabela sa opštim informacijama o koncept dokumentu

Naslov	Koncept dokumenta iz oblasti zaštite životne sredine
Resorna ministarstva	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture - MŽSPPI; Odeljenje za zaštitu životne sredine i voda;
Kontakt osoba	Visare Istrefi; Broj telefona : +383 38 200 33 203 visare.hoxha@rks-gov.net
PSO – Strateški operativni plan 2022-2025	• Nacionalni razvojni plan 2023-2025; • Stub: I. Održivi ekonomski razvoj; • 3.1.1. Unapređenje politike zaštite životne sredine.
Strateški prioritet	• Strategija i nacionalni razvojni plan 2030; • Nacionalni razvojni plan 2023-2025; • Stub: I. Održivi ekonomski razvoj; • Čista životna sredina i bolje korišćenje prirodnih resursa;
Radana grupa	1. Visare Istrefi- OZŽSV / MŽSPPI 2. Ismail Hetemaj- OZŽSV / MŽSPPI 3. Vlora Osaj -PO/MŽSPPI 4. Lendita Sopa- OZŽSV MŽSPPI 5. Shiqeri Dermaku- OZŽSV /DMŽSPPI 6. Miradije Asllanaj- OEIKP/MŽSPPI 7. Fatlije Buza-RURS/MŽSPPI 8. Zymer Mrasori- OKJ/MŽSPPI 9. Shpresa Sheremeti- ORR/MŽSPPI 10. Ismet Dervari- Inspektorat/MŽSPPI 11. Albulena Maloku- OF/MŽSPPI 12. Lulzim Korenica- DE/ME 13. Zana Radoniqi- MF

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

	14. Mirlinda Lushtaku- OPM 15. Diellza Mujaj-OPM 16. Fetije Muriqi- MPŠRR 17. Burbuqe Nushi Latifi-NIJZ/Ministarstvo Zdravlje
Dodatne Informacije	Izrada ovog koncept dokumenta rezultat je evalAUcije sprovođenja važećeg zakona o životnoj sredini

POGLAVLJE 1. DEFINICIJA PROBLEMA

1.1. Institucionalni i pravni okvir

Skoro petnaest godina nakon usvajanja ovog zakona, nekoliko podzakonskih akata još uvek nije usvojeno i i dalje postoje značajni problemi u vezi sa njegovom primenom. Pored toga, Zakon o životnoj sredini je okvirni zakon, koji mora biti usklađen sa zakonima EU i nacionalnim zakonima, koji su usvojeni poslednjih godina.

1.1.1. Opis postojeće politike i pravnog okvira

Zakon br. 03/L-025 "O zaštiti životne sredine" definiše opšti pravni okvir i osnovne principe upravljanja životnom sredinom u zemlji, ima za cilj postizanje visokog nivoa zaštite životne sredine, postepeno usklađivanje nacionalnog zakonodavstva o životnoj sredini sa standardima EU, kroz transponovanje sledećih zakonodavstvo EU:

1. Direktiva br. 2003/4/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 28.01.2003. „O javnom pristupu informacijama o životnoj sredini “i stavlja van snage Direktiva Saveta br. 90/313/EEC;
2. Direktiva br. 2004/35/CE Evropskog parlamenta i Saveta od 21.04.2004. „O odgovornosti prema životnoj sredini u vezi sa sprečavanjem i ispravljanjem štete po životnu sredinu “izmenjenom Direktivom 2006/21/EC, 2009/31. /EZ i 2013/30/EU;
3. Direktiva br. 2008/99/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 19.11.2008. „O zaštiti životne sredine kroz krivično pravo “;
4. Direktiva br. 2003/35/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 26.05.2003. „o učešću javnosti u izradi određenih planova i programa u vezi sa životnom sredinom “i izmenama i dopunama Direktiva Saveta br. 85. /337/EEC i 96/61/EC „o učešću javnosti i pristupu pravdi “.

Zakon daje pravni osnov za izradu relevantnih podzakonskih akata. U tabeli ispod su navedeni pravni osnov za izdavanje podzakonskih akata i odobrenih akata.

Tabela 3. Zakon o životnoj sredini: Administrativna Uputstva i trenutno stanje

Dokument politike, zakon ili podzakonski akt	Link na politiku ili planski dokument putem interneta ili na pravne akte u Službenom listu	Državna institucija odgovorna za sprovođenje	Uloga i dužnosti Institucije
Administrativno Uputstvo br. 04/2022 Za ekološku dozvolu ukidanjem Administrativno Uputstvo br. 7/2017	Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu člana 31. stav 3. Zakona br. 03/L-025 za zaštitu životne sredine https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=59421	MŽSPI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo br. 01/2017 Za izdavanje opštinske ekološke dozvole oduzimanje Administrativno Uputstvo br. 17/2015	Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu člana 32. stav 1. Zakona br. 03/L-025 za zaštitu životne sredine https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=14799	MŽSPI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Administrativno Uputstvo br. 01/2021 Za ekološko ovlašćenje, ukidanje AU br. Au br. 03/2015, izmenjen Administrativno Uputstvo br. 3/2022 za izmenu i dopunu Administrativno Uputstvo br. 01/2021 za ekološku dozvolu	Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu člana 32. stav 2. Zakona br. 03/L-025 za zaštitu životne sredine https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=59211	MŽSPI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo br. 4/2018 za sprečavanje većih udesa sa opasnim materijama, stavljajući van snage Administrativno Uputstvo br. 10/2011 za sprečavanje velikih udesa sa opasnim materijama	Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu člana 35. stav 5. I člana 47. stav 2. Zakona br. 03/L-025 za zaštitu životne sredine https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=17832	MŽSPI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo br. 05/2011 Za metodologiju procene rizika od hemijskih udesa i mere za otklanjanje posledica	Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu člana 35. stav 5. I člana 47. stav 2. Zakona br. 03/L-025 za zaštitu životne sredine https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=7984	MŽSPI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Administrativno Uputstvo VRK br. 11/2018 za ograničene vrednosti ispuštanja kontaminiranih materijala u zemlju	Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu člana 36, Zakona br. 03/L-025 za zaštitu životne sredine https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=18815	MŽSPI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo za javna upozorenja	Nije odobren	MŽSPI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo za status opasne sredine	Nije odobren	MŽSPI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo za ekološko obeležavanje	Nije odobren	MŽSPI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

			zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo za proizvodnju i stavljanje u promet supstanci koje oštećuju ozonski omotač	Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu člana 45, stav 1, Zakona br. 03/L-025 za zaštitu životne sredine https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10309	MŽSPI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo za praćenje životne sredine	Nije odobren	MŽSPI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo za praćenje emisija, kvalitet životne sredine i prikupljanje podataka	Nije odobren	MŽSPI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo br. 07/2016 Za informacioni sistem životne sredine	Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu člana 52, stav 4, Zakona br. 03/L-025 za zaštitu životne sredine https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=13178	MŽSPI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

			Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo br. 17/2013 - - Za katastar ispuštanja zagađivača životne sredine	Predmetni podzakonski akt je donet na osnovu člana 53, stav 6, Zakona br. 03/L-025 za zaštitu životne sredine https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10111	MMPHI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo za davanje informacija o životnoj sredini na zahtev	Nije odobren	MMPHI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo za Dužnosti drugih ovlašćenih organizacija	Nije odobren	MMPHI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Administrativno Uputstvo o odgovornosti za štetu	Nije odobren	MMPHI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo za Naknadu za korišćenje prirodnih resursa	Nije odobren	MMPHI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo za nadoknadu zagađenja životne sredine	Nije odobren	MMPHI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo za naknadu koju utvrđuje opština	Nije odobren	MMPHI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o

			zaštiti životne sredine
Administrativno Uputstvo za ekonomske podsticaje	Nije odobren	MMPHI	MŽSPI je nadležni organ za izdavanje ovog Administrativnog uputstva na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine

Izveštaj EU o napretku za 2022. ponovio je nekoliko preporuka za usklađivanje svog zakonodavstva sa ciljevima Agende zelenog dogovora za zapadni Balkan:

„Kosovo je u ranoj fazi priprema za životnu sredinu i klimatske promene. Kosovo je ostvarilo ograničen napredak, posebno u izveštavanju o životnoj sredini i praćenju kvaliteta vazduha. Kosovo treba da poveća svoju političku posvećenost rešavanju degradacije životne sredine i izazova klimatskih promena, kao i da značajno unapredi primenu svog zakonodavstva, kako bi ga uskladilo sa Zelenom agendom za ciljeve Zapadnog Balkana. Većina preporuka iz prethodnog izveštaja je još uvek na čekanju. U narednoj godini, Kosovo posebno mora:

- povećati kapacitet prikupljanja i sakupljanja otpada, sprovesti obimno smanjenje otpada, reciklirati, odvojiti i ponovo koristiti otpad, efikasno rešiti pitanje divljih deponija i uvesti mere cirkularne ekonomije, smanjiti otpad, razviti i odobriti integrisane međuopštinske planove upravljanja otpadom i kreirati prošireni sistem odgovornosti proizvođača;
- usaglasiti i započeti implementaciju zakonskih odredbi o ekološkoj odgovornosti, šteti i kriminalu; implementirati princip "zagađivač plaća" i "javnu svijest" za zaštitu životne sredine;
- implementirati strategiju klimatskih promjena i akcioni plan za klimatske promjene, pripremiti mapu puta za usklađivanje sa Zelenom agendom za Zapadni Balkan i klimatskim akuis-em i usvojiti Nacionalni energetske i klimatski plan, u skladu sa zahtevima Energetike Zajednice i finalizirati izrade dugoročne strategije dekarbonizacije “.

Konkretnije, u vezi sa statusom horizontalnog zakonodavstva, izveštaj navodi da Kosovo treba da:

- Usvojiti revidirane strategije, akcione planove i zakone kako bi osigurali njihovu usklađenost sa ciljevima Zelene agende i osigurali njihovu implementaciju.
- Uskladiti svoju zaštitu životne sredine sa direktivom o ekološkoj odgovornosti.
- Usvojiti zakone o inspekciji životne sredine radi poboljšanja kapaciteta za sprovođenje.
- Izmeniti i primeniti zakone o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu.

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

- Povećati međuinstitucionalnu koordinaciju i uključivanje civilnog društva.
- Da preuzme odgovornost za podizanje svesti međunarodne zajednice i organizacija civilnog društva.

Kao što je gore pomenuto, postojeći Zakon i srodni podzakonski akti transponuju značajan deo horizontalne pravne tekovine EU u oblasti životne sredine.

Međutim, od njegovog usvajanja, učinjene su neke promene u EU i nacionalnom zakonskom okviru, što bi trebalo da se odrazi i na Zakon.

Važne promene u kontekstu EU:

- Direktiva br. 2004/35/CE „o odgovornosti za životnu sredinu u vezi sa sprečavanjem i sanacijom štete po životnu sredinu “: Direktiva je menjana nekoliko puta, amandmanima je proširen obim striktnosti odgovornosti dodavanjem „upravljanje otpadom iz rudarskih industrija “i „rad skladišta u skladu sa Direktivom 2009/31/EC" na listi opasnih profesionalnih aktivnosti u Aneksu III ELD. Direktiva o pomorskoj bezbednosti, koja sadrži amandman na ELD (proširivanje obima štete na morske vode), je odobren od AU u junu 2013. i nije primenljiv na Kosovu Uredba o prilagođavanju izveštavanja je prilagodila zahteve izveštavanja potrebi da se stvori bolja baza dokaza (vrsta ekološke štete, datum nastanka i/ili otkrivanje štete)). Ove izmene nisu obuhvaćene zakonom.
- Direktiva br. 2003/35/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 26.05.2003. „o učešću javnosti u vezi sa osmišljavanjem određenih planova i programa u vezi sa životnom sredinom “i izmenama i dopunama Direktiva Saveta br. 85/337/EEC i 96/61/EC „o učešću javnosti i pristupu pravdi “. Direktiva je izmenjena 2016. godine Direktivom 2016/2284 o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih zagađivača, član 19 za „Izmenu Direktive 2003/35/EC “ dodao je sledeću tačku: (g) Član 6(1) Direktiva (EU) 2016/2284 Evropskog parlamenta i Saveta od 14. decembra 2016. o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih zagađivača, kojom se menja Direktiva 2003/35/EC i stavlja van snage Direktiva 2001/81/EC. Ova promena je transponovana kroz zakon br. 08/L-025 za zaštitu od zagađenja vazduha (vidi tabelu 2 ispod).

Važne promene u nacionalnom kontekstu:

Treba naglasiti da je u poslednje 2 godine intenziviran proces usklađivanja nacionalnih zakona o životnoj sredini sa direktivama EU i usvojeno nekoliko novih zakona iz oblasti horizontalnog zakonodavstva (Procena uticaja na životnu sredinu i Strateška procena uticaja na životnu sredinu, izveštavanje, INSPIRE) , vazduh kvaliteta, kontrola industrijskog zagađenja, kao što je opisano u tabeli ispod:

Tabela 4. Nedavni okvirni zakoni o životnoj sredini

Zakonodavstvo o životnoj sredini na Kosovu	Reference <i>acquis</i> EU
Zakon Br. 08/L-137 za Sume	Ovaj zakon je delimično usklađen sa Direktivom Saveta 1999/105/EC o prometu šumskog reproduktivnog materijala; Uredba (EU) br. 995/2010 Evropskog parlamenta i Saveta kojim se definišu obaveze operatera koji stavljaju drvo i proizvode od drveta na tržište (poznato kao Uredba o nelegalnom drvetu);

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

	Uredba (EU) br. 691/2011 Evropskog parlamenta i Evropskog saveta o ekonomskim računima životne sredine; Uredba (EU) br. 363/2012 o proceduralnim pravilima za priznavanje i povlačenje priznanja organizacija za praćenje kako je predviđeno u Uredbi (EU) br. 995/2010, Uredba (EU) br. sistem due diligence, učestalost i priroda kontrola u organizacijama za praćenje kako je predviđeno Uredbom (EU) br. 995/2010
Zakon Br. 08/l-181 za Procenu uticaja na životnu sredinu:	<i>Ovaj zakon je delimično usklađen sa Direktivom 2014/52/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 16. aprila 2014. godine, kojom se menja Direktiva 2011/92/EU o proceni uticaja određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu.</i>
Zakon Br. 08/l-025 za Zaštitu vazduha od zagađivanja:	<i>Ovaj zakon je u skladu sa Direktivom 2008/50/EC o kvalitetu ambijentalnog vazduha, Direktivom 2004/107/EC o arsenu, kadmijumu, živi, niklu i policikličnim aromatičnim ugljovodonicima u ambijentalnom vazduhu i Direktivom 2006/2284/EC o smanjenju nacionalne emisije. određene atmosfereke zagađivače, menjanjem Direktive 2003/35/EC i ukidanjem Direktive 2001/81/EC.</i>
Zakon Br. 08/l-145 za Prevenciju i integrisanu kontrolu zagađenja:	<i>Ovaj zakon je delimično usklađen sa Direktivom 2010/75/EU o industrijskim emisijama (sprečavanje i integrisana kontrola zagađenja).</i>
Zakon Br. 08/l-116 o Izmeni i dopuni zakona br.04/l-197 o hemikalijama	Ovim zakonom se izmene i dopune Zakon br. 04/L-197 za hemikalije, i delimično je u skladu sa Uredbom (EZ) br. 1907/2006 Evropskog parlamenta; i Saveta od 18. decembra 2006. godine u vezi sa registracijom, evaluacijom, autorizacijom i ograničenjem hemikalija (REACH), osnivanjem Evropske agencije za hemikalije, koja menja Direktivu 1999/45/EC i stavlja van snage Uredbu Saveta (EEC) br. 793/93 i Uredbe Komisije (EZ) br. 1488/94, kao i Direktiva Saveta 76/769/EEC i Direktive Komisije 91/155/EEC, 93/67/EEC, 93/105/EC i 2000/21/EC, uključujući sve izmene i ispravke u REACH-u Usvajeno dosad.
Zakon Br. 08/l-071 o izmeni i dopuni zakona br.04/l-060 o otpadu	<i>Ovaj zakon je delimično u skladu sa Direktivom 2008/98/EC Evropskog parlamenta i Savet od 19. novembra 2008. za otpad.</i>
Zakon Br. 08/l-027 za Otpad iz ekstraktivne industrije	<i>Ovaj zakon je delimično usklađen sa Direktivom 2006/21/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 15. marta 2006. godine o upravljanju otpadom iz ekstraktivne industrije i o izmenama i dopunama Direktive 2004/35/EC, Službeni list Evropske unije L. 102, 11.4.2006.</i>
Zakon Br. 08/l-010 za uspostavljanje Nacionalne infrastrukture prostornih informacija u Republici Kosovo	Ovaj zakon je delimično u skladu sa Direktivom Evropske unije 2007/02 EU Evropskog parlamenta od 14.03.2007. godine, koja definiše infrastrukturu prostornih informacija u Evropskoj zajednici (INSPIRE direktiva)

U 2022 Zakon Br. 08/L-067 za inspekcije, svrha zakona je da definiše principe inspekcije, uspostavljanje Kancelarije generalnog inspektora, pravila za organizaciju inspeksijskih organa u nadležnosti države i opštine, uprave kao i definisanje pravila za koordinaciju i postupak inspekcije.

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Ovaj zakon se primenjuje na sve inspekcijske funkcije, osim onih navedenih u članu 2, uključujući i inspekciju životne sredine.

Spisak relevantnih zakona je predstavljen u tabeli br. 3.

Tabela 5. Relevantni politički dokumenti, zakoni i podzakonska akta

Dokument politike, zakon ili podzakonski akt	Veb sajt za politiku ili planski dokument ili zakonske akte u Službenom listu	Državna institucija odgovorna za sprovođenje	Uloga i dužnosti institucije
Zakon br. 03/L-025 "O zaštiti životne sredine"	Predložene opcije će imati uticaja na ovaj zakon. S.G ne. 50/2009 https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2631&langid=2	MŽSPPI	Definiše opšti pravni okvir i osnovne principe upravljanja životnom sredinom u zemlji, ima za cilj postizanje visokog nivoa zaštite životne sredine postepenim usklađivanjem nacionalnog ekološkog zakonodavstva sa standardima EU
Zakon br. 04/L-175 za životnu sredinu, vodu, prirodu, prostorno planiranje i građevinsku inspekciju	GZ RKS no. 43/2013 dt.29.10.2013 https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8910	MŽSPPI	Uređuje principe, organizaciju i inspekcijski nadzor, koordinaciju inspekcijskog nadzora, prava, dužnosti, ovlašćenja inspektora, prava, obaveze subjekata nadzora, postupke za sprovođenje inspekcijskog nadzora i

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Dokument politike, zakon ili podzakonski akt	Veb sajt za politiku ili planski dokument ili zakonske akte u Službenom listu	Državna institucija odgovorna za sprovođenje	Uloga i dužnosti institucije
			druga važna pitanja u vezi sa inspeksijskim nadzorom.
Zakon br. 03/L-233 za zaštitu prirode	SG VKS no. 85, dt. 09.11.2010 https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2716	MŽSPPI	Uređuje sistem opšte zaštite i očuvanja prirode i njenih vrednosti.
Zakon br. 08/L-137 za šume	SG VKS no. 9, dt. 03.04.2023 https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=71815	MBPZHR	Uređuje planiranje, zaštitu, uzgoj šuma, korišćenje drvnih i nedravnih proizvoda, vlasništvo, eksproprijaciju, organizacionu odgovornost i dužnosti šumarskih ustanova, javno finansiranje, istraživanje šuma, nadzor, inspekciju i sankcije.
Zakon br. 02/L-53 za lov	SG VRK no. 8, dt. 01.01.2007 https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2433	MBPZHR	Održivo upravljanje, gajenje, zaštita, lov i eksploatacija divlje faune kao prirodnih dobara od

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Dokument politike, zakon ili podzakonski akt	Veb sajt za politiku ili planski dokument ili zakonske akte u Službenom listu	Državna institucija odgovorna za sprovođenje	Uloga i dužnosti institucije
			opšteg interesa, koja uživaju posebnu zaštitu.
Zakon br. 04/L-174 za prostorno planiranje	SG VRK no. 30, dt. 23.08.2013 https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8865	MŽSPPI	Obezbeđuje stabilan i uravnotežen razvoj prostornog planiranja za celu teritoriju Republike Kosovo kao opšte nacionalne vrednosti, kroz dobro upravljanje, pravilno korišćenje zemljišta, zaštitu životne sredine
Zakon br. 03/L-230 za Stratešku procenu životne sredine	SG VRKno. 83, dt. 29.10.2010 https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2711	MŽSPPI	Uređuje stratešku procenu životne sredine planovima i programima, čime se obezbeđuje visok stepen zaštite životne sredine i zdravlja ljudi.

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Dokument politike, zakon ili podzakonski akt	Veb sajt za politiku ili planski dokument ili zakonske akte u Službenom listu	Državna institucija odgovorna za sprovođenje	Uloga i dužnosti institucije
Zakon br. 08/ L-181 za procenu uticaja na životnu sredinu	SG VRKno. 2, dt. 6. Janar 2023 https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2708	MŽSPPI	Ima za cilj da spreči ili smanji negativne uticaje predloženih javnih i privatnih projekata i na taj način doprinosi očuvanju i unapređenju životne sredine, zaštiti zdravlja ljudi i poboljšanju kvaliteta života.
Zakon br. 05/L-020 o ravnopravnosti polova	SG VRKno. 16, dt. 26.06.2015 https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=10923	ARP	Garancija, zaštita i unapređenje rodne ravnopravnosti
Zakon br. 05/L-031 za opšti upravni postupak Zakon br. 05/L-031 za opšti upravni postupak, član 86.3 (jednokratno načelo, član 12 o naplati postupka, članovi 98 i 135 u vezi pružanja blagovremene usluge (rokovi) i član 73.3 mogućnost	SG VRKno.20/2016, dt. 21.06.2016 https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12559	MUP	Sprovođenje opštih upravnih postupaka. Obezbeđuje delotvorno sprovođenje javnih ovlašćenja u službi javnog interesa, istovremeno garantujući zaštitu zakonskih prava i interesa lica.

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Dokument politike, zakon ili podzakonski akt	Veb sajt za politiku ili planski dokument ili zakonske akte u Službenom listu	Državna institucija odgovorna za sprovođenje	Uloga i dužnosti institucije
elektronskih komunikacija u umesto fizičke komunikacije.			
Krivični zakon Republike Kosovo br. 06/L-074	SG VRKno. 2, dt. 14.01.2019 https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=18413	MPJ, Inspektorati i Mjedisit MMPH, Inspektorati Komunal, Policia, Gjykatat	Ndër të tjera, rregullon sanksionet për vepra penale kundër mjedisit, kafshëve, bimëve dhe objekteve kulturore.
Zakon br. 05/L087 za prekršaje	OG RKS no. 33/2016 dt. 08.09.2016 https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12839	MSP	Novčane kazne i kazne za kršenje zakonskih odredbi.
	SG VRKnr. 57, dt. 04.08.2009 https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2643	MSP	Pravo svojine
Zakon 04/ L-040 o uređenju zemljišta (izmena/dopuna)	SG VRKNr. 13/2007 dt. 01.06.2007	MPŠRR	Uređenje poljoprivrednog zemljišta

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Dokument politike, zakon ili podzakonski akt	Veb sajt za politiku ili planski dokument ili zakonske akte u Službenom listu	Državna institucija odgovorna za sprovođenje	Uloga i dužnosti institucije
Zakon br. 08/L-112 o izmenama i dopunama Zakona br. 02/-26 za poljoprivredno zemljište (AK)	https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2450		
Zakon br. 03/L-040 za lokalnu samoupravu	SG VRKNr. 28 dt. 04.06.2008 https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2530	MALS	Ovim zakonom se definišu pravni status opština, ovlašćenja i opšta načela opštinskih finansija, organizacija i rad opštinskih organa, međuopštinski odnosi i međuopštinska saradnja, uključujući prekograničnu saradnju i odnose između opština i centralne vlasti.

KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Ekološke dozvole

Zakon o životnoj sredini i odgovarajući podzakonski akti identifikuju Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture kao organ nadležnog na centralnom nivou za izdavanje ekoloških dozvola i ovlašćenja (Član 31 i 33 Zakona), dok su opštine nadležne za izdavanje dozvola na lokalnom nivou (Član 32 LM).

Nakon usvajanja podzakonskih akata predviđenih Zakonom o životnoj sredini, KIZJZ i opštine su pristupile primeni odredaba zakona. Tabela 6 opisuje neke informacije u vezi sa zahtevom za izdavanje ekoloških dozvola, izdatim dozvolama i onima koje su trenutno u postupku revizije.

Tabela 6. Status zahteva za okolinsku dozvolu

GODINA	2018 - 2023
<i>Broj podnetih zahteva za izdavanje dozvola na nacionalnom nivou</i>	698
<i>Broj izdatih dozvola na nacionalnom nivou</i>	452
<i>Broj zahteva za izdavanje dozvola u postupku na lokalnom nivou</i>	81
<i>Broj odbijenih zahteva za izdavanje dozvola AUra na nacionalnom nivou</i>	331

1.1.2. Opis postojećeg institucionalnog okvira

Što se tiče institucionalne strukture, uprava nadležna za politiku životne sredine i klime je Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture, gde Kosovska agencija za zaštitu životne sredine (KAZŽS), prati stanje životne sredine uz podršku centralnog i opštinskog Inspektorat za životnu sredinu.

Međutim, da bi ispunilo svoje obaveze prema SSP, Kosovo mora da nastavi svoje napore da završi pravni i administrativni okvir u skladu sa standardima životne sredine i klimatskim standardima EU.

Institucije za implementaciju standarda EU postoje, ali njihov kapacitet za sprovođenje zakonodavstva na centralnom i lokalnom nivou treba da se ojača.

Prema Uredbi (KRK) br. 5/2017 „Za unutrašnju organizaciju i sistematizaciju Ministarstva prosvete i kulture“, odeljenje nadležno za sprovođenje Zakona o životnoj sredini je Odeljenje za zaštitu životne sredine i voda (OZŽSV). Odeljenje je odgovorno za sprovođenje sledećih funkcija: (i) predlaže, razvija i obezbeđuje sprovođenje strateških dokumenata/strategija u oblasti zaštite životne sredine; (ii) predlaže, razvija i obezbeđuje primenu zakonodavstva u oblasti zaštite

KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

životne sredine; (iii) prati i predlaže mere za sanaciju i kontrolu žarišta; (iv) identifikuje i predlaže potrebe ulaganja i finansiranja u oblasti zaštite životne sredine; (v) pruža podršku za pitanja vezana za članstvo u međunarodnim organizacijama za zaštitu životne sredine; (vi) pruža podršku, prema potrebi, za nadzor i kontrolu prirodnih resursa i njihovih sastavnih delova; (vii) bavi se dokumentacijom zahteva za izdavanje ekoloških dozvola, daje preporuke za regularnost i shodno tome priprema nacрте ekoloških dozvola.

Budžet koji je Ministarstvo finansija izdvojilo za sektor na centralnom i lokalnom nivou nije dovoljan (približno 4 miliona evra/godišnje), a ekološka i klimatska pitanja nisu uključena u druge politike. Kosovu nedostaju dovoljni ljudski, administrativni i finansijski kapaciteti za sprovođenje standarda EU u oblasti životne sredine i klime.

1.1.3. Trenutni troškovi

Tabela 7. Stvarni rashodi

<i>Kategorija troškova</i>	<i>Stvarni troškovi prošle godine</i>	<i>Ovogodišnji budžet</i>	<i>GOTOVINA za narednu godinu</i>
<i>Budžet Ministarstva (Navedite svaku vrstu troškova) V&S - Plate i nadnice G&S - roba i usluge CI - Kapitalne investicije</i>	36,158,396.68	49,121,434	48,557,601
<i>Ostali budžeti (Navedite svaku vrstu troškova)</i>			
<i>Finansiranje od donatora</i>	1,294,548.53		
<i>Ministarstvo finansija Direktni rashodi</i>			

1.2. Opis i pojašnjenje glavnog pitanja/problema

Skoro petnaest (15) godina nakon usvajanja ovog zakona, neki podzakonski akti još uvek nisu usvojeni i postoje problemi u vezi sa njegovom primenom.

Pored toga, Zakon je okvirni zakon, koji treba da bude usklađen sa nekoliko važnih zakona EU i nacionalnih zakona, koji su usvojeni poslednjih godina (tabela 3), i usaglašen sa postojećom institucionalnom strukturom.

Nakon analize gore opisanog problema, tabela u nastavku predstavlja glavne praznine i nedoslednosti na koje se poziva Zakona.

Tabela 8. Nedostaci i nedoslednosti Zakona o životnoj sredini

Poglavlje Zakona	Nedostaci i nedoslednosti
<i>Poglavlje I – Opšte odredbe</i>	- Definicije treba da budu integrisane i usklađene sa novousvojenim sektorskim zakonodavstvom (pogledajte tabelu 2) i postojećom politikom EU. - Institucionalna organizacija takođe treba da bude usklađena sa postojećim institucionalnim i administrativnim okvirom na centralnom i lokalnom nivou i sa zakonodavstvom koje reguliše organizaciju i funkcionisanje državne uprave i nezavisne agencije.
<i>Poglavlje II – Korišćenje i zaštita prirodnih resursa</i>	Terminologiju i upućivanje na institucionalnu strukturu treba uskladiti sa postojećim pravnim i institucionalnim okvirom na nivou EU i na nacionalnom nivou. Pozivanje na cirkularnu ekonomiju primetno nedostaje
<i>Poglavlje III – Dokumenti za zaštitu životne sredine</i>	Terminologiju i upućivanje na institucionalnu strukturu treba uskladiti sa postojećim pravnim i institucionalnim okvirom, na nivou EU i na nacionalnom nivou. Pozivanje na cirkularnu ekonomiju primetno nedostaje.
<i>Poglavlje IV – Mere i uslovi zaštite životne sredine</i>	Ovo poglavlje mora biti usklađeno sa novoodobrenim sektorskim zakonodavstvom za procenu uticaja na životnu sredinu i za integrisano sprečavanje i kontrolu zagađenja, zakonodavstvo o otpadu, hemikalijama itd. (Molimo pogledajte tabelu 2) i uskladite sa postojećom institucionalnom strukturom.
<i>Poglavlje V – Monitoring životne sredine i informacije</i>	Ovo poglavlje mora biti usklađeno sa novoodobrenim sektorskim zakonodavstvom za procenu uticaja na životnu sredinu i za integrisano sprečavanje i kontrolu zagađenja, zakonodavstvo o otpadu, hemikalijama itd. (Molimo pogledajte tabelu 2) i uskladite sa postojećom institucionalnom strukturom.
<i>Poglavlje VI – Informisanje i učešće javnosti</i>	Ovo poglavlje mora biti usklađeno sa novoodobrenim sektorskim zakonodavstvom o proceni uticaja na životnu sredinu (posebno sa članom 16 o informisanju javnosti i

KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

	učesću u postupku PUŽS) i o integriranoj prevenciji i kontroli zagađenja (posebno sa Poglavljem 4 i Aneksom 4 o učesću javnosti i pristup informacijama), zakonodavstvo o otpadu, hemikalijama itd. (Molimo pogledajte tabelu 2) i uskladite sa postojećom institucionalnom strukturom.
<i>Poglavlje VII - Organizacije za monitoring životne sredine</i>	• Ovo poglavlje mora biti usklađeno sa novousvojenim sektorskim zakonodavstvom za procenu uticaja na životnu sredinu i za integrirano sprečavanje i kontrolu zagađenja, zakonodavstvo o otpadu, hemikalijama itd. (Molimo pogledajte tabelu 2). • Institucionalna organizacija takođe treba da bude usklađena sa postojećim institucionalnim i administrativnim okvirom, na centralnom i lokalnom nivou, kao i sa zakonodavstvom koje reguliše organizaciju i funkcionisanje državne uprave i nezavisne agencije.
<i>Poglavlje VIII - Obaveze i odgovornosti za zagađivanje životne sredine</i>	Za implementaciju principa zagađivač plaća (pogledajte preporuke Izveštaja EU o napretku 2022), ovo poglavlje treba da bude: • U skladu sa zakonodavstvom EU o odgovornosti za životnu sredinu, sa izmenama i dopunama (pogledajte paragraf o značajnim promenama u kontekstu EU) i sa postojećim institucionalnim i administrativnim okvirom na centralnom i lokalnom nivou. • Usklađen sa novousvojenim sektorskim zakonodavstvom. • Mora se rešiti nekoliko nedoslednosti sa zakonodavstvom EU i mora se završiti transponovanje Direktive o odgovornosti za životnu sredinu, npr. - o Glavne karakteristike direktive treba da budu usklađene sa direktivom: definicija štete po životnu sredinu i njena sanacija, što bi trebalo da bude bolje usklađeno sa zakonodavstvom EU i nacionalnim zakonodavstvom o vodama, biodiverzitetu i zemljištu. - o Definisavanje režima odgovornosti (strogo i zasnovano na krivici); - o Član 71. se odnosi na nadoknadu štete, proglašavajući da svako lice pogođeno štetom ima pravo na naknadu. Direktiva ne predviđa naknadu za građane. Njegova svrha je da spreči nastanak štete po životnu sredinu i, ako jeste, da obezbedi da se ona otkloni. Ako šteta po životnu sredinu prouzrokuje štetu građanima ili utiče na njihovu robu i imovinu, trebalo bi da se primenjuju nacionalni zakoni o građanskoj odgovornosti.

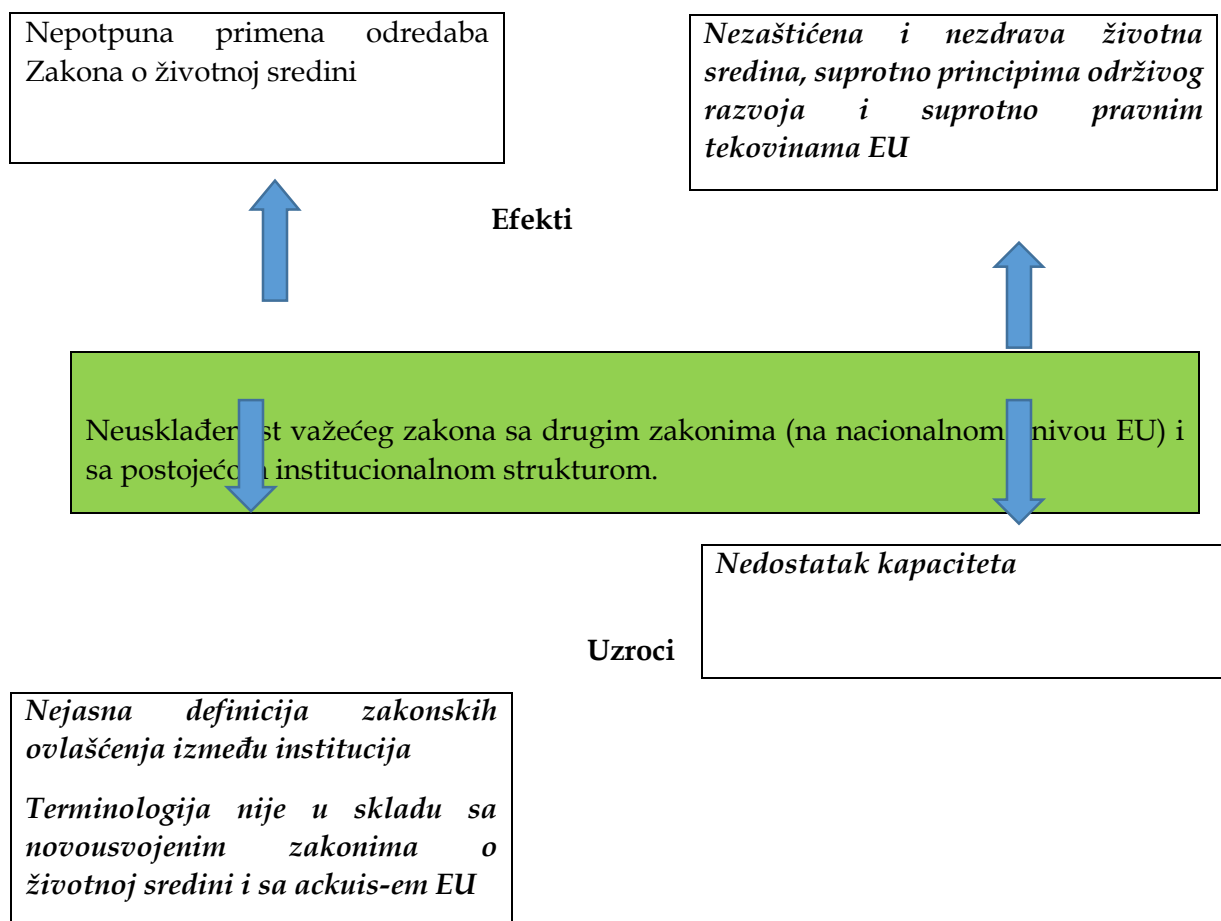

KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

<i>Poglavlje IX – Finansiranje zaštite životne sredine</i>	• Ovo poglavlje mora biti usklađeno sa postojećim pravnim, institucionalnim i administrativnim okvirom, na centralnom i lokalnom nivou. • Mehanizam za dopunu Fonda za životnu sredinu može se povezati sa mehanizmima odgovornosti za životnu sredinu koji će biti uspostavljeni (poglavlje VIII).
<i>Poglavlje X – Nadzor</i>	• Ovo poglavlje mora biti usklađeno sa postojećim pravnim, institucionalnim i administrativnim okvirom, na centralnom i lokalnom nivou. • Mehanizam za dopunu Fonda za životnu sredinu može se povezati sa mehanizmima odgovornosti za životnu sredinu koji će biti uspostavljeni (poglavlje VIII).

Svrha ovog pregleda je da se harmonizacijom ekološkog pravnog okvira, kroz približavanje Zakona o životnoj sredini u obnovljenom pravnom kontekstu EU i nacionalnog, obezbedi visok nivo zaštite životne sredine, a samim tim i zdravlja ljudi.

Da bi se bolje razumeo postojeći problem u oblasti kojom se bavi ovaj koncept dokument, razvijeno je i razrađeno sledeće stablo problema.

Slika 5: Stablo problema, prikazuje glavni problem, njegove uzroke i posledice

1.2.1. Glavni problem

Ovo potpoglavlje opisuje uzroke i posledice problema koji su obrađeni u ovom koncept dokumentu.

Kao što je gore navedeno, glavni identifikovani problemi su da terminologija i institucionalna struktura opisana u zakonu nije kompatibilna sa postojećim nacionalnim okvirima i okvirima EU.

Pored toga, deo horizontalne pravne tekovine EU u oblasti životne sredine koji reguliše princip „zagađivač plaća“ nije u potpunosti/ispravno transponovan i primenjen.

Ove nedoslednosti stvaraju probleme u primeni zakona i samim tim stvaraju nedovoljnu zaštitu životne sredine, sa negativnim uticajem na prirodne resurse i zdravlje ljudi.

Zakon o životnoj sredini mora biti usklađen sa Zakonom o opštem upravnom postupku i Programom Vlade za sprečavanje i smanjenje administrativnog opterećenja 2022-2027 i Akcionim planom 2022-2025.

Zakon o životnoj sredini je okvirni zakon, koji mora biti usklađen sa postojećom institucionalnom i zakonskim okvirom.

1.3. Efekti

Gore navedeni problemi su proizveli neke negativne efekte, koji su negativno uticali na životnu sredinu i zdravlje ljudi.

a) Nepotpuna transpozicija i primena odredaba Zakona o životnoj sredini

Generalno, transponovanje zakonodavstva EU u horizontalnom sektoru je relativno uznapredovalo, posebno nakon usvajanja Zakona br.08/L-181 o proceni uticaja na životnu sredinu i Zakon br. 08/l-010 za uspostavljanje Nacionalne infrastrukture prostornih informacija u Republici Kosovo, iako su potrebni dodatni naponi da se završi transponovanje zakonodavstva o odgovornosti za životnu sredinu i da se obezbedi pravična primena principa 'zagađivač plaća'. Zakon o životnoj sredini je okvirni zakon, koji mora biti usklađen sa postojećom zakonskom i institucionalnom strukturom. Neusklađenost stvara probleme u njenoj primeni i primeni odredaba zakona, slabo sprovođenje principa „zagađivač plaća“ i niži nivo zaštite životne sredine i zdravlja ljudi. Poglavlje 1.2 detaljno opisuje nedostatke i sukobe sa postojećim pravnim i institucionalnim okvirom.

b) Slaba primena principa „zagađivač plaća“

U cilju implementacije principa „Zagađivač plaća“, kako je predviđeno Izveštajem EU o napretku za 2022. godinu, Zakon treba da bude usklađen sa Direktivom o odgovornosti za životnu sredinu. Trenutno je transponovanje nepotpuno i transponovani delovi nisu u potpunosti u skladu sa zahtevima EU.

KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Stvaranjem sistema ekološke odgovornosti, u skladu sa Direktivom o odgovornosti za životnu sredinu, obezbeđuje se primena principa `zagađivač plaća`, što znači da troškove sanacije životne sredine treba da snosi subjekt koji je proizveo ove troškove svojim aktivnostima zagađivanja, a ne šira javnost. Nedostatak finansijske sigurnosti za pokriće ekološke odgovornosti povećava rizik da će troškove snositi poreski obveznici u slučaju bankrota zagađivača.

c) Građani i civilno društvo, koji nisu informisani o resursima životne sredine i njihovom statusu

Uključivanje javnosti je od suštinskog značaja da bi se osigurala efikasna zaštita životne sredine i zdravlja ljudi.

Nejasni propisi o pravima i obavezama javnosti i civilnog društva u procesu donošenja odluka o životnoj sredini ometaju efikasnost zakonodavstva.

Dakle, zakon mora biti usklađen sa novousvojenim sektorskim zakonodavstvom o proceni uticaja na životnu sredinu (naročito sa članom 16 o informisanju javnosti i učešću u postupku Procene Uticaja na Životnu Sredinu) i o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja (posebno sa Poglavljem 4 i Dodatkom 4 o učešću javnosti i pristupu informacijama), kao i sa postojećim zakonima o hemikalijama, kao i sa institucijama.

1.4. Uzroci

Uzroci problema su:

- a) Pravne praznine.
- b) Nedostatak kapaciteta.

a) Pravne praznine (nedostaci).

Zakon br. 03/L-025 "O zaštiti životne sredine" definiše opšti pravni okvir i osnovne principe upravljanja životnom sredinom u zemlji, ima za cilj postizanje visokog nivoa zaštite životne sredine, postepeno usklađivanje nacionalnog zakonodavstva o životnoj sredini sa standardima EU kroz transponovanje zakonske regulative EU.

Treba naglasiti da je proces usklađivanja nacionalnih zakona o životnoj sredini sa direktivama EU intenziviran u poslednje 2 godine kad je usvojeno nekoliko novih zakona u oblasti horizontalnog zakonodavstva (Procena uticaja na životnu sredinu i Strateška procena životne sredine, Zakon koji transponira Direktivu INSPIRE, kvaliteta vazduha, kontrole industrijskog zagađenja, kao što je opisano u tabeli.

Zakon nije usklađen sa Direktivom br. 2004/35 / CE "O ekološkoj odgovornosti u vezi sa prevencijom i sanacijom štete na okoliš": Direktiva je pre nekoliko puta izmenjena, amandmani su proširili obim stroge odgovornosti dodavanjem "upravljanja otpadom od ekstraktivne industrije" i "radu na raspolaganju u skladu sa Direktivom 2009/3 EC" na listu opasnih profesionalnih aktivnosti u Aneksu III. Direktiva o pomorskoj bezbednosti, koja sadrži amandman na Direktivu o odgovornosti za životnu sredinu (proširujući obim štete na morske

KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

vode), usvojena je u junu 2013. godine i nije primenljiva na Kosovu. Uredba o prilagođavanju izveštavanja prilagodila je zahteve izveštavanja potrebi stvaranja bolje baze dokaza (vrsta ekološke štete, datum nastanka i/ili otkrivanje štete). Ove izmene nisu obuhvaćene zakonom.

Dakle, zakon mora biti usklađen sa horizontalnim ekološkim akquis-em EU, kao i novousvojenim sektorskim zakonodavstvom o proceni uticaja na životnu sredinu i integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja, zakonodavstvu o otpadu, hemikalijama itd.

b) Nedostatak kapaciteta

Implementacija i sprovođenje zakonodavstva o životnoj sredini otežano je nedostatkom sredstava i administrativnih kapaciteta.

Direktiva o odgovornosti za životnu sredinu zahteva određivanje jednog ili više „nadležnih organa“ za sprovođenje njenih odredbi. Kapacitet nadležnih organa da preduzmu mere u skladu sa Direktivom biće ometen ako postoji neefikasan i nejasan mehanizam sprovođenja i nedostatak sredstava za sanaciju štete po životnu sredinu.

Kosovo još uvek treba da uskladi svoju zaštitu životne sredine sa direktivom o odgovornosti za životnu sredinu i razvije/poboljša kapacitete nadležnih organa u vezi sa identifikacijom i procenom ekološke štete na vodi, biodiverzitet i zemljište.

1.5. Zainteresovane strane na osnovu definicije problema

Tabela 9- unastavku navodi identifikovane zainteresovane strane. Takođe pokazuje da li na njih utiču uzroci, posledice ili oboje. Pored toga, poslednja kolona u rezimeu pokazuje kako na njih utiče.

Tabela 9 - Pregled zainteresovanih strana na osnovu definicije problema

Ime zainteresovane strane	Uzroci za koje je stranka povezana	Učinak na koji je stranka vezana	Način na koji je stranka povezana sa ovim uzrokom ili posledicom
Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture	Zakon nije u skladu sa Direktivom br. 2004/35/CE "o odgovornosti za životnu sredinu u vezi sa sprečavanjem i nadoknadom štete po životnu sredinu" 2. Neusklađenost zakona sa postojećom pravnom i institucionalnom	1. Nedostatak transpozicije dela horizontalnih ekoloških akquis-a EU i implementacije odredaba zakona. 2. Neadekvatna primena zakona je rezultirala rizicima po prirodne resurse i zdravlje ljudi	Izrada primarnih i podzakonskih akata, praćenje i implementacija.

KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Ime zainteresovane strane	Uzroci za koje je stranka povezana	Učinak na koji je stranka vezana	Način na koji je stranka povezana sa ovim uzrokom ili posledicom
	strukturuom. Nedostatak jasne definicije institucionalnih odgovornosti. 3. Nedostatak kapaciteta i nedostatak javnih informacija		
Agencija za zaštitu životne sredine Kosova	1. Nedostatak osoblja i nedovoljni kapaciteti.	1. Nedostatak podataka neophodnih za razvoj ekoloških politika.	Agencija je direktno pogođena praćenjem i izveštavanjem.
Biznisi	Ekonomski i društveni razvoj.	Degradacija i zagađenje životne sredine	Nedostatak jasne institucionalne organizacije i sistema dozvola ometa investicije i razvoj poslovanja
Građani	Ekonomski i društveni razvoj.	Degradacija i zagađenje životne sredine	Građani snose posledice nezaštićenosti životne sredine i zdravlja ljudi.
Operateri	Pružanje usluga	Saglasnosti, dozvole i licence	Pružanje usluga na osnovu primarnog i sekundarnog zakonodavstva za dozvole, dozvole i licence

1.6. Takođe opišite da li je koncept dokument povezan sa implementacijom akquis-a EU

Svrha ovog koncept dokumenta se posebno odnosi na implementaciju pravnih tekovina EU u oblasti životne sredine. Dakle, uzimajući u obzir posvećenost Republike Kosovo da uskladi zakonodavstvo sektora životne sredine sa zakonodavstvom EU i da ga efikasno primeni, odnosno član 115 – Životna sredina, u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju – SSP, između Evropske unije i Kosova, koji je stupio na snagu aprila 2016.

U Izveštaju o napretku EU za 2022. godinu ponovljene su neke preporuke date u Izveštaju za 2021. godinu, za usklađivanje zakonodavstva sa ciljevima Zelenog dogovora za Zapadni

KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Balkan, naglašavajući važnost usaglašavanja i početka primene zakonskih odredbi o *ekološkoj odgovornosti, šteti i kriminalu; sprovođenje principa zagađivač plaća i podizanje svesti javnosti o zaštiti životne sredine;*

Konkretnije, u vezi sa statusom horizontalnog zakonodavstva, izveštaj navodi da je Kosovu potrebno:

- Odobre revidirane strategije, akcione planove i zakonodavstvo kako bi se osigurala njihova usklađenost sa ciljevima Zelene agende i osigurala njihova implementacija.
- Uskladiti svoju zaštitu životne sredine sa direktivom o ekološkoj odgovornosti.
  - Usvojiti zakone o inspekciji životne sredine radi poboljšanja kapaciteta za sprovođenje.
  - Izmeniti i primeniti zakone o proceni uticaja na životnu sredinu i strategiju.
  - Povećati međuinstitucionalnu koordinaciju i uključivanje civilnog društva
  - Da preuzme odgovornost za podizanje svesti međunarodne zajednice i organizacija civilnog društva.

Kao što je gore pomenuto, postojeći Zakon o životnoj sredini i srodni podzakonski akti prenose značajan deo horizontalne pravne tekovine EU u oblasti životne sredine, posebno:

1. Direktiva br. 2003/4/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 28.01.2003. „o javnom pristupu informacijama o životnoj sredini “i stavljanju van snage Direktive Saveta br. 90/313/EEC;
2. Direktiva br. 2004/35/CE Evropskog parlamenta i Saveta od 21.04.2004. „o ekološkoj odgovornosti u vezi sa sprečavanjem i nadoknadom štete po životnu sredinu “izmenjenom Direktivom 2006/21/EC, 2009/31/EC i 2013/30/E;
3. Direktiva br. 2008/99/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 19.11.2008 „o zaštiti životne sredine kroz krivično pravo “;
4. Direktiva br. 2003/35/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 26.05.2003. „o učešću javnosti u izradi određenih planova i programa u vezi sa životnom sredinom “i kojim se menjaju i dopunjuju Direktive Saveta br. 85/337/EEC i 96/61/EC „o učešću javnosti i pristupu pravdi “.

Tabela 10 - Transpozicija direktiva EU u ekološko zakonodavstvo

Br.	Naziv direktive	Godina odobrenja	Svrha	Usklađenost u nacionalnom zakonodavstvu (%)
1	Direktiva br. 2003/4/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 28.01.2003. „o	Primjenjuje se od 14. februara 2003. Zemlje EU su morale da ga inkorporiraju u nacionalno	Ona u potpunosti usklađuje nacionalne zakone zemalja Evropske unije (EU) sa Arhuskom	100%

KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

	javnom pristupu informacijama o životnoj sredini“ i stavljanju van snage Direktive Saveta br. 90/313/EEC.	zakonodavstvo do 14. februara 2005. godine.	konvencijom iz 1998. o pristupu informacijama, učešću javnosti i pristupu pravdi u pitanjima životne sredine. On garantuje javni pristup informacijama o životnoj sredini koje poseduju, ili za njih, javni organi, kako na zahtev tako i putem aktivne diseminacije. On utvrđuje osnovne uslove, uslove i praktične aranžmane kojih se građani moraju pridržavati kada mu se odobri pristup potrebnim informacijama o životnoj sredini. Cilj ove direktive je da doprinese implementaciji obaveza koje proizilaze iz Arhuske konvencije, posebno iz: (a) obezbeđivanje učešća javnosti u vezi sa osmišljavanjem određenih planova i programa koji se odnose na životnu sredinu; (b) poboljšanje učešća javnosti i obezbeđivanje pristupa pravnim odredbama	
2	Direktiva br. 2003/35/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 26.05.2003. „o učešću javnosti u izradi određenih planova i programa u vezi sa životnom	Stupio je na snagu 26. maja 2003. i trebalo je da postane zakon do 25. juna 2005. godine.	Cilj ove direktive je da doprinese implementaciji obaveza koje proizilaze iz Arhuske konvencije, posebno iz: (a) obezbeđivanje učešća javnosti u vezi sa osmišljavanjem određenih planova i	100%

KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

	sredinom“ i izmenama i dopunama Direktiva Saveta br. 85/337/EEC i 96/61/EC „o učešću javnosti i pristupu pravdi“.		programa koji se odnose na životnu sredinu; (b) poboljšanje učešća javnosti i obezbeđivanje pristupa pravnim odredbama	
3	Direktiva br. 2008/99/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 19.11.2008 „o zaštiti životne sredine kroz krivično pravo“.	Na snazi je od 26. decembra 2008. i morao je da postane zakon u državama članicama do 26. decembra 2010. godine.	Definiše niz ozbiljnih prekršaja koji štete životnoj sredini. Od država članica EU se zahteva da uvedu efikasne i srazmerne kazne koje deluju kao odvraćanje od takvih krivičnih dela, bez obzira da li su počinjena namerno ili iz teškog nemara.	50%
4	Direktiva 2004/35/EC o odgovornosti za životnu sredinu, koja se odnosi na sprečavanje i poboljšanje štete po životnu sredinu (Direktiva o ekološkoj odgovornosti).	Direktiva je usvojena u aprilu 2004. Ona se bavi samo štetama i štetnim događajima koji su nastali nakon roka za transpoziciju na nivou države članice, 30. aprila 2007. godine.	Direktiva o odgovornosti za životnu sredinu ima za cilj da učini da svi počinioci budu pravno i finansijski odgovorni za štetu nanесenu životnoj sredini (voda, zemljište i priroda).	76%

Važeći zakon je generalno transponovao glavne direktive EU u oblasti horizontalnog zakonodavstva o životnoj sredini. Pravnom okviru nedostaje usklađenost sa 2004/35/EC za ekološku odgovornost, u pogledu sprečavanja i poboljšanja štete po životnu sredinu.

Preostale odredbe će se postepeno transponovati, u skladu sa napretkom Kosova ka članstvu u EU.

1.6.1. Dopunska evaluacija postojeće politike

Evropska komisija je u decembru 2019. usvojila Evropski zeleni dogovor (EGD). Evropska zelena agenda je niz akcija koje definišu politiku EU za naredne godine u oblastima kao što su klima,

KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

energija, biodiverzitet, industrijska politika, trgovina itd. Glavni cilj sporazuma je održiva zelena tranzicija Evrope na klimatski neutralan kontinent do 2050. godine.

Evropska zelena agenda je još uvek u razvoju, jer je dinamičan alat. Izrađene su strategije, planovi, pravni okviri za implementaciju ARR-a, a neki su još u pripremi.

Evo nekih od ciljeva postavljenih zelenim dogovorom za biodiverzitet, vodu i zemljište:

- Države članice obezbeđuju da do 2030. godine ne dođe do pogoršanja trendova očuvanja i statusa svih zaštićenih staništa i vrsta.
- Pored toga, države članice će morati da obezbede da najmanje 30% vrsta i staništa koja trenutno nisu u povoljnom statusu, ili su u toj kategoriji, pokaže snažan pozitivan trend.
- Osmi ekološki akcioni program ima za cilj ostvarivanje ambicije nultog zagađenja, uključujući zaštitu, očuvanje i obnovu biodiverziteta i unapređenje prirodnog kapitala, posebno vazduha, vode i zemljišta, kao i šuma, slatkih voda, močvara i morskih ekosistema.

Ciljevi i akcije u strategijama EU se sprovode kroz specifične direktive i politike životne sredine kao što su Okvirna direktiva o vodama, Direktiva o poplavama, Direktiva o staništima i Direktiva o pticama.

Ove direktive koje se bave prevencijom i zaštitom medija i ekoloških ekosistema (npr. kvaliteta vazduha, vode, biodiverziteta), koriste sve standarde kvaliteta kao sredstvo za formulisanje ciljeva direktiva i oslanjaju se na naučna saznanja. Ove direktive koriste planove i programe za usmeravanje implementacije na nacionalnom nivou.

Horizontalno/omogućavajuće zakonodavstvo je međusektorsko sredstvo za osiguranje postizanja ciljeva politike životne sredine EU, ono dopunjuje druge instrumente Unije koji imaju za cilj zaštitu životne sredine. Zbog toga je njegova pravilna implementacija i usklađenost sa postojećim zakonskim i institucionalnim okvirom od posebnog značaja za obezbeđivanje visokog nivoa zaštite resursa životne sredine i zdravlja ljudi.

Član 191(2) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije kaže: „Politika Unije za životnu sredinu ima za cilj visok nivo zaštite, uzimajući u obzir raznolikost lokaliteta u različitim regionima Unije. Zasnovaće se na principu prevencije i principima da se preventivno deluje, da se ekološka šteta prioritarno ispravlja na izvoru, a da zagađivač plaća”.

Na primer, stvaranje sistema ekološke odgovornosti, u skladu sa Direktivom o odgovornosti za životnu sredinu, obezbeđuje sprovođenje principa zagađivač plaća, što znači da troškove sanacije životne sredine mora da snosi subjekt koji je proizveo ove troškove, kroz zagađivača. njihove aktivnosti, a ne od šire javnosti. Nedostatak finansijske sigurnosti za pokriće ekološke obaveze povećava rizik da će troškove snositi poreski obveznici, u slučaju bankrota zagađivača.

1.6.2. Iskustvo u drugim zemljama

Za potrebe ovog koncept dokumenta, kako bi se identifikovala najprikladnija opcija, analizirani su i zakoni o zaštiti životne sredine u Severnoj Makedoniji i Hrvatskoj.

Republike Hrvatske

Zakon o zaštiti životne sredine 2013 (izmenjen) definiše principe zaštite životne sredine u okviru koncepta održivog razvoja, zaštite komponenti životne sredine i zaštite od pritisaka na životnu sredinu. Definiše nadležne institucije i organe za zaštitu životne sredine, definiše zahteve i administrativne procese za efikasan održivi razvoj i zaštitu životne sredine, instrumente za zaštitu životne sredine, monitoring životne sredine, informacioni sistem, obezbeđivanje pristupa informacijama o životnoj sredini i učešće javnosti u pitanjima životne sredine, pristup pravosuđe, odgovornost za štetu, finansiranje i opšte instrumente politike zaštite životne sredine, upravni i inspekcijски nadzor i mnoga druga pitanja.

Ovaj zakon je u skladu sa nekoliko zakona EU, a to su: Direktiva 2011/92/EU o proceni uticaja nekih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu, Direktiva 2003/35/EC koja predviđa učešće javnosti u projektovanju određeni planovi i programi, Direktiva 2001/42/EZ o proceni uticaja pojedinih planova i programa na životnu sredinu, Direktiva 2010/75/EU o industrijskim emisijama (sprečavanje i integrisana kontrola zagađenja); Direktiva 2003/105/EC 2003 o dopuni Direktive Saveta 96/82/EC od 9. decembra 1996. o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne supstance Direktiva 2003/4/EC o javnom pristupu informacijama o životnoj sredini Direktiva 2004 /35/EC o odgovornosti za životnu sredinu u vezi sa sprečavanjem i otklanjanjem štete po životnu sredinu; Direktiva 2008/56/EC koja stvara okvir za delovanje zajednice u oblasti politike morske životne sredine (Okvirna direktiva o morskoj strategiji); Direktiva 2001/116/EC koja prilagođava tehničkom napretku Direktive Saveta 70/156/EEC o usklađivanju zakona država članica u vezi sa homologacijom tipa motornih vozila i njihovih prikolica, Direktiva 1999/94/EC od Evropski parlament i Savet od 13. decembra 1999. o dostupnosti informacija za potrošače o ekonomičnosti goriva i emisiji CO₂ u vezi sa marketingom novih putničkih automobila;

Pored toga, ovim zakonom se uređuje okvir za sprovođenje sledećih akata Evropske unije: Uredba (KE) br. 66/2010 o ekološkoj oznaci EU; Uredba (EC) br. 1221/2009 o dobrovoljnom učešću organizacija u šemi zajednice za ekološki menadžment i reviziju (EMAS), Uredba (EZ) br. 166/2006 u vezi sa stvaranjem Evropskog registra ispuštanja i prenosa zagađujućih materija (PRTR); i Uredbe (EC) br. 401/2009 za Evropsku agenciju za životnu sredinu i Evropsku mrežu informacija i posmatranja životne sredine (kodifikovana verzija).

Zakon je podeljen na KSV poglavlja i 279 članova, uključujući prekršaje i srodne kazne, i stavlja van snage Zakon o zaštiti životne sredine donet 2007. godine, koji je zauzvrat ukinuo Zakon o zaštiti životne sredine, koji je stupio na snagu 19. novembra 1994. godine.

Republika Severna Makedonija

Zakon o zaštiti životne sredine definiše informacije o životnoj sredini i definiše proces pristupa njima; sadrži odredbe za podizanje svesti javnosti o zaštiti životne sredine i zahteva da državni organi obaveštavaju javnost o slučajevima zagađivanja životne sredine. Zakon ima odredbe za informacije o etiketiranju proizvoda i eko-označavanju. Njime se definišu principi učešća javnosti u Odluci i procedure za učešće javnosti u izradi pravnih i političkih dokumenata i Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu (PUŽS), sa pravom žalbe na Odluku u vezi sa projektom

KONCEPT DOKUMENTA ZA OBLAST ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

aktivnošću. Zakon zahteva dostupnost informacija o proceni uticaja na životnu sredinu (PUŽS), organizovanje javnih rasprava, pristup informacijama o zahtevima za dobijanje integrisanih ekoloških dozvola (IEP), prijem komentara javnosti i žalbe na odluku.

Od 2011. godine, Zakon o životnoj sredini iz 2005. je menjan više od 10 puta. Najvažnije promene su se odnosile na: postupak strateške procene životne sredine (SPŽS) (2011, 2013); izdavanje integrisanih ekoloških dozvola (LIM) (2011); prevencija i kontrola udesa u prisustvu opasnih materija (2012); nacionalni sistem inventara emisija gasova staklene bašte (GHG) (2013); licenciranje za rukovanje rashladnim sredstvom (2014); i organizaciju Državne inspekcije za životnu sredinu (ISHM) (2015), da bude u skladu sa reformom inspeksijskog sistema (Državni inspektorat) i drugim relevantnim promenama u zakonskom/institucionalnom okviru na nacionalnom i nivou EU.

1.2.3. Analiza poređenja među zemljama

Obe analizirane zemlje, Hrvatska i Severna Makedonija, imaju okvirni zakon o zaštiti životne sredine, koji uspostavlja principe i obezbeđuje celokupnu strukturu ekoloških pravnih i institucionalnih okvira. Pored toga, u oba slučaja Zakon o životnoj sredini transponuje značajan deo horizontalne pravne tekovine EU u oblasti životne sredine.

Kratak pregled koji je gore dat pokazuje da su u oba slučaja zakoni o životnoj sredini više puta menjani kako bi bili u skladu sa promenama pravnog okvira na nacionalnom i nivou EU.

POGLAVLJE 2. SVRHA I CILJEVI

2.1. Svrha

Svrha ovog Koncept dokumenta je da se preispita postojeća nacionalna politika životne sredine, identifikuje najbolja moguća opcija za povećanje nivoa implementacije osnovnih principa EU, da se poveća svest javnosti o zaštiti životne sredine i samim tim poboljšaju uslovi životne sredine i zdravlja.

Ovaj koncept dokument je u skladu sa ciljevima i zadacima definisanim ekološkom i klimatskom politikom koju je definisala Vlada.

2.2. Ciljevi

Strateški cilj

Strateški cilj ove politike je unapređenje zaštite životne sredine.

Specifični ciljevi:

- Pregled postojećih nacionalnih politika zaštite životne sredine.
- Usklađivanje zakonodavstva i ostalih relevantnih politika.
- Digitalizacija upravnih postupaka u pružanju usluga (dozvole, saglasnosti), u skladu sa Zakonom o opštem upravnom postupku i Programom Vlade za sprečavanje i smanjenje administrativnog opterećenja 2022-2027 i Akcionim planom 2022-2025.

Tabela 11. Ciljevi i izvor informacija

Relevanti Cilj	Naziv relevantnog planskog dokumenta (izvor)
Saradnja će imati za cilj promovisanje modernizacije i restrukturiranja industrije i pojedinačnih sektora na Kosovu. Takođe će imati za cilj da obezbedi da neophodni uslovi za konkurentnost kosovske industrije postoje u uslovima koji <i>obezbeđuju zaštitu životne sredine.</i>	SSP ¹ - Član 99. Industrijska saradnja
Saradnja se takođe može fokusirati na [...] izvršenje procene uticaja na životnu sredinu i strateške procene životne sredine.	SSP - Član 115 Životna sredina
3.27. Poglavlje 27 pravne tekovine EU: Životna sredina	Nacionalni program za Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (NPSSP), 2022-2026. ²
Da se popuni tačnom referencom	Zakonodavni program za 2023. godinu, usvojen na 121.

¹ Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) između Evropske unije i Evropske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Kosova*, s druge strane. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10728-2015-REV-1/en/pdf>

² https://integrimievropian.rks-gov.net/wp-content/uploads/2022/08/3-PKZMSA-2022-2026_ang.pdf

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

	sednici Vlade Republike Kosovo Odlukom br. 02/121, od 25.01.2023.
Izgradnja kapaciteta i podizanje društvene i institucionalne svijesti o zaštiti životne sredine	Akcioni plan (2021-2023) za sprovođenje Programa zaštite i unapređenja osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025) - Specifični cilj III.
Što se tiče statusa horizontalnog zakonodavstva, Kosovu je potrebno da: • Usvoji revidirane strategije, akcioni plan i zakonodavstvo, kako bi se osigurala njihova usklađenost sa ciljevima Zelene agende i osigurala njihova implementacija. • Uskladi svoju zaštitu životne sredine sa direktivom o ekološkoj odgovornosti. • Usvoji zakone o inspekciji životne sredine radi poboljšanja kapaciteta za sprovođenje. • Izmeni i primeni zakone o proceni uticaja na životnu sredinu i strateške uticaje. • Poveća međuinstitucionalnu koordinaciju i uključivanje civilnog društva. • Da preuzme odgovornosti za podizanje svesti međunarodne zajednice i organizacija civilnog društva.	Izveštaj o napretku EU-e 2022
Reformske mere #9: Smanjenje zagađenja životne sredine i očuvanje biodiverziteta	Nacionalni program ekonomskih reformi (PER) 2023-2025 ³

³ <https://mf.rks.gov.net/desk/inc/media/1619B453-0328-4C3D-889F-CF262574AA11.pdf>

POGLAVLJE 3. OPCIJE

Radna grupa za izradu ovog koncept dokumenta razmatrala je tri opcije, sa ciljem postizanja ciljeva definisanih u Poglavlju 3. Prva opcija je status quo opcija, odnosno opcija bez promene. Druga opcija je unapređenje sprovođenja i izvršenja bez zakonskih izmena, što podrazumeva primenu postojećeg zakonskog okvira, planskih dokumenata, propisa i podzakonskih akata, čime bi se stvorili uslovi za uspešno upravljanje zaštitom prirode. Treća opcija je izrada novog zakona o životnoj sredini.

U cilju pružanja značajnih koristi za kvalitet života i doprinosa zaštiti životne sredine i promociji održivog razvoja, analizirane su sledeće opcije:

1. Prva opcija: Zakonske promene nisu potrebne (Status quo).
2. Druga opcija: Unaprediti implementaciju zakona o životnoj sredini kroz usvajanje/izmene/unaprijeđenje nedostajućih podzakonskih akata, koje bi trebalo što više prilagoditi nedavno usvojenom zakonu o sektoru životne sredine (Izmeniti postojeći pristup implementaciji).
3. Treća opcija: Da se promeni Zakon o životnoj sredini (Promeni postojeću politiku).

3.1. Opcija bez promene

Generalno, transponovanje zakonodavstva EU-e u horizontalnom sektoru je relativno unapređovalo, posebno nakon usvajanja Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu i Zakona br. 08/I-181 za procenu uticaja na životnu sredinu i Zakona br. 08/I-010 o uspostavljanju Nacionalne infrastrukture prostornih informacija u Republici Kosovo, međutim, potrebne su dodatne akcije za usklađivanje nacionalnog pravnog okvira sa pravnim tekovinama EU. Iako neke odredbe, posebno vezane za ekološku odgovornost, još nisu transponovane.

Dužnosti i odgovornosti NIZJZ i relevantnih institucija su definisane zakonom.

Procedure za pristup informacijama i za učešće javnosti regulisane su zakonom i relevantnim podzakonskim aktima.

Pravni okvir ostaje nepromenjen.

Usvajanje opcije 1 dovelo bi do neusaglašenosti sa pravnim tekovinama EU i obavezama koje proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Pored toga, neusklađenost sa novousvojenim zakonodavstvom mogu da dovedu do sprovođenja i ograničenja sprovođenja, zbog koegzistencije potencijalno suprotstavljenih odredbi.

3.2. Opcija za poboljšanje implementacije i izvršenja

Unapređenje sprovođenja zakona o životnoj sredini kroz usvajanje/izmenu nedostajućih podzakonskih akata, koje treba što više prilagoditi nedavno usvojenom zakonu o sektoru životne sredine (Promena postojećeg pristupa primeni). S obzirom na to da su osnovni principi ekološkog zakonodavstva regulisani Zakonom, određena poboljšanja se mogu postići usvajanjem i izmenama relevantnih podzakonskih akata..

Kao što je gore opisano u Tabeli 1, neka administrativna uputstva (AU) još uvek nisu usvojena, osim toga, sadašnja AU se može promeniti lakše od zakona.

Nisu potrebne nikakve zakonske promene (osim usvajanja nedostajućeg implementacionog zakonodavstva), a institucionalna struktura ostaje nepromenjena.

Interne procedure mogu biti potrebne da bi se poboljšala efikasnost u primeni postojećeg zakonodavstva.

Ostaće nedostaci u transponovanju Direktive o odgovornosti za životnu sredinu, kao i pravne i institucionalne nedoslednosti sa izmenjenim pravnim okvirom.

3.3. Treća opcija je promena postojećeg zakonodavnog okvira

Treća opcija koja se razmatra je promena postojećeg zakonodavnog okvira. Ova opcija podrazumeva izradu novog zakona, koji bi regulisao pravne rupe na koje se naišlo i regulisao nove izazove koji su nastali kao rezultat nedavnih dešavanja. Istovremeno, to bi pružilo rešenja za probleme sa kojima se suočavaju svi akteri uključeni u oblast zaštite životne sredine.

Za izmenu Zakona o životnoj sredini potrebne su značajne izmene postojećeg zakonskog okvira. Posebno su pogođeni Zakon o životnoj sredini i drugi relevantni primarni i sekundarni zakoni.

Nakon evaluacije, potrebne su sledeće glavne promene:

- Institucionalna organizacija takođe treba da bude usklađena sa postojećim institucionalnim i administrativnim okvirom na centralnom i lokalnom nivou i sa zakonodavstvom koje reguliše organizaciju i funkcionisanje državne uprave i nezavisne agencije i Zakonom o opštem upravnom postupku i Programom Vlade za sprečavanje i smanjenje administrativnog opterećenja.
- Zakon treba uskladiti sa novousvojenim sektorskim zakonodavstvom o proceni uticaja na životnu sredinu (učesće u postupku PUŽS) i o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja, posebno u pogledu učesća javnosti i pristupa informacijama, zakonodavstva o otpadu, hemikalijama, itd. Molimo pogledajte tabelu 2).
- Za implementaciju principa zagađivač plaća (pogledajte preporuke Izveštaja EU o napretku 2022), ovo poglavlje treba da:
  - Izmeni delove koji se odnose na ekološku odgovornost kako bi bili u skladu sa zakonodavstvom EU i transponovali nedostajuće odredbe. Glavne karakteristike direktive treba da budu usklađene sa direktivom: utvrđivanje štete po životnu sredinu i njena sanacija, što bi trebalo da bude bolje usklađeno sa zakonodavstvom EU i nacionalnim zakonodavstvom o vodama, biodiverzitetu i zemljištu.
  - Definiše režim odgovornosti (strogo i na osnovu krivice);

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

- Član 71. se odnosi na naknadu štete i navodi da svako lice pogođeno štetom ima pravo na naknadu štete. Direktiva ne predviđa naknadu za građane. Njegova svrha je da spreči nastanak štete po životnu sredinu i, ako jeste, da obezbedi da se ona otkloni. Ako šteta po životnu sredinu prouzrokuje štetu građanima ili utiče na njihovu robu i imovinu, trebalo bi da se primenjuju nacionalni zakoni o građanskoj odgovornosti.
- Mehanizam dopune Fonda za životnu sredinu može se povezati sa mehanizmima ekološke odgovornosti koji će biti uspostavljeni (Poglavlje VIII).
- Zakon mora biti usklađen sa Zakonom br. 08/L-067 za inspekcije.
- Pojednostavljanje i, gde je moguće, digitalizacija procedure pružanja administrativnih usluga strankama (dozvole, saglasnosti i bilo koje druge usluge koje izdaje IMPZO na osnovu Zakona o životnoj sredini)

Uzimajući u obzir neophodne izmene, preporučuje se izrada novog Zakona o životnoj sredini. Ne predviđaju se značajne institucionalne promene; međutim, odredbe zakona moraju biti usklađene sa postojećim institucionalnim okvirom.

3.4. Rezime opcija

Tabela 12. Rezime opcija

REZIME OPCIJA			
Glavne karakteristike	OPCIJA I	OPCIJA II	OPCIJA III
<i>Glavne karakteristike opcija</i>	Nema promena	Usvojiti/izmeniti nedostajuće sekundarno zakonodavstvo	Izmeniti zakon
<i>Ciljna populacija/sektori/pogođeni regioni</i>	Cela zemlja, uključujući sve zajednice	Cela zemlja, uključujući sve zajednice	Cela zemlja, uključujući sve zajednice
<i>Karakteristike implementacije / ko je odgovoran - Vlada (ko), privatni sektor, građani</i>	MŽSPPI, opštine, operateri, Inspektori za životnu sredinu, NVO, OCD, građani	MŽSPPI, opštine, operateri, Inspektori za životnu sredinu, NVO, OCD, građani	MŽSPPI, opštine, operateri, Inspektori za životnu sredinu, NVO, OCD, građani
<i>Upravljanje ili ponuda programa ili usluga</i>	MŽSPPI	MŽSPPI	MŽSPPI
<i>Zakon, izmena sekundarnog zakona, izvršenje, sankcije</i>	Zakonske izmene nisu predviđene	Usvajanje sekundarnog zakonodavstva koji nedostaje (Potencijal) Izmjena postojećih	Potrebne su neke promene: Zakon o životnoj sredini Sekundarno zakonodavstvo

		podzakonskih akata radi prilagođavanja pravnom kontekstu	
<i>Ekonomski podsticaji ili destimulacije, porezi ili subvencije</i>	Asnje	Promovisati usvajanje finansijskih mehanizama i dobrovoljnih šema upravljanja životnom sredinom.	Predstavljanje jasnog i efikasnog sistema odgovornosti može podstaći operatere da ulažu u prevenciju i usvoje finansijski mehanizam koji će se aktivirati u slučaju štete po životnu sredinu.
<i>Edukativno-komunikacijska kampanja</i>	Komunikacija i sastanci sa relevantnim akterima	Poboljšanje učešća javnosti kroz zakonodavstvo PUŽS i IPPC.	Komunikacija i sastanci sa relevantnim akterima
<i>Uputstva i kodovi</i>	Postojeće zakonodavstvo	Unapređenje implementacije postojećeg zakonodavstva	Pregled relevantnog zakonodavstva
<i>Vreme kada će opcije stupiti na snagu</i>	Trenutno na snazi	Vreme potrebno za usvajanje podzakonskih akata koji nedostaju.	Vreme potrebno za zakonske izmene i stupanje na snagu odredbi (utvrđuje se u prelaznom periodu)

POGLAVLJE 4. IDENTIFIKACIJA I PROCENA BUDUĆIH UTICAJA

Za analizu koncepta dokumenta nije dovoljno navesti da će uzroci problema biti otklonjeni i da će samim tim problem biti rešen. Radnje se moraju staviti u široki kontekst koji uzima u obzir sve moguće efekte koje vladine akcije mogu imati. To znači analizu sledećih pet kategorija potencijalnih uticaja:

- 1) ekonomski uticaji;
- 2) društveni uticaji;
- 3) uticaje na životnu sredinu;
- 4) međusektorski uticaji;
- 5) budžetski uticaji.

Ovi uticaji su sažeti u tabeli u tabeli ispod.

Tabela 13. Najznačajniji uticaji identifikovani za kategoriju uticaja

Kategorije uticaja	Identifikovani relevantni uticaji
<i>Ekonomski uticaji</i>	Slaba primena principa „zagađivač plaća“ i nedostatak sistema odgovornosti povećaće rizik da će troškove ekološke štete snositi poreski obveznici. Slaba primena principa „zagađivač plaća“ i nedostatak sistema odgovornosti povećaće rizik da će troškove ekološke štete snositi poreski obveznici. Usvajanje svih podzakonskih akata predviđenih zakonom poboljšaće implementaciju principa „zagađivač plaća“ i može izazvati dodatne obaveze za operatere: da usvoje preventivne mere za smanjenje rizika od štete i da stvore finansijski mehanizam za sanaciju od njega, ako dođe do štete. Međutim, samo podzakonskim aktima neće biti moguće stvoriti sistem ekološke odgovornosti u skladu sa EU. Biće potrebna promena zakona. Poboljšanje implementacije principa 'zagađivač plaća': Uspostavljanjem sistema odgovornosti, operateri mogu biti primorani da usvoje finansijski mehanizam za ispravljanje štete po životnu sredinu (uključujući ekološke troškove). Postojeći zakon delimično reguliše odgovornost za životnu sredinu, ali sadašnje odredbe nisu u skladu sa Direktivom o ekološkoj odgovornosti (vrste operativnih aktivnosti koje podležu režimu(ima) odgovornosti nisu identifikovane). Da bi se smanjio dodatni teret za operatera, odredbe o odgovornosti treba da budu što je moguće više usklađene sa IPPC zakonodavstvom. Primena principa 'zagađivač plaća' će izbeći/ograničiti rizik da troškove snose poreski obveznici.
<i>Društveni uticaji</i>	Uključivanje relevantnih aktera i javnosti u proces donošenja Odluke ostaće ograničeno. Bez sistema odgovornosti građani rizikuju da snose troškove popravke u slučaju štete po životnu sredinu. Uključivanje zainteresovanih strana i javnosti u proces donošenja odluka može se unaprediti usvajanjem sekundarnog zakonodavstva koji nedostaju i primenom postojećih zakonskih odredbi. Usklađivanje zakona sa postojećim pravnim i institucionalnim okvirom na nivou EU i na nacionalnom nivou će poboljšati učešće javnosti, pristup informacijama o životnoj sredini i pristup ekološkoj pravdi. Pored toga, primena principa 'zagađivač plaća' će izbeći/ograničiti rizik da troškove snose poreski obveznici.

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

<i>Utjecaji na životnu sredinu</i>	Loša primena principa zagađivač plaća i stvaranje sistema odgovornosti i finansijskih mehanizama mogu negativno uticati na resurse životne sredine, posebno na vodu, biodiverzitet i zemljište. Poboljšanje implementacije postojećeg zakonodavstva i usvajanje onih koji nedostaju poboljšaće uticaje na resurse životne sredine.
<i>Utjecaj na osnovna prava</i>	Trenutno, zainteresovane strane i građani nisu dovoljno uključeni i informisani u procesu donošenja odluka. Sprovođenje postojećeg zakonodavstva i odobravanje zakona koji nedostaju će poboljšati pristup inform. Izmjenom postojećeg zakonodavstva poboljšaće se i razjasniti mehanizmi za uključivanje relevantnih aktera i javnosti u proces izrade Odluke.
<i>Polni uticaj</i>	Pol nije dovoljno integrisan u zakon.
<i>Utjecaji društvene jednakosti</i>	
<i>Utjecaj na mlade ljude</i>	
<i>Utjecaj MSP</i>	

4.2 Izazovi prikupljanja podataka

Nije bilo značajnih izazova u pogledu prikupljanja podataka

POGLAVLJE 5. KOMUNIKACIJA I KONSULTACIJE

Tokom izrade i nakon usvajanja zakona biće organizovani različiti sastanci sa domaćim i međunarodnim institucijama, nacrti će biti objavljeni na komentare javnosti, a nakon usvajanja krenuće se sa promotivnom kampanjom i informisanjem javnosti.

Tabela 15. Rezime komunikacijskih i konsultativnih aktivnosti sprovedenih za koncept dokumenta

- Proces konsultacija ima za cilj: - Obavestiti institucije na centralnom i lokalnom nivou, kao i javnost, o procesu izrade Koncept dokumenta za oblast zaštite zivotne sredine. - Ispunjavanje obaveza u pogledu usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU. - Identifikujte stranke koje će imati obaveze za praćenje podataka i izveštavanje. - Transparentnost prilikom izrade Idejnog dokumenta za oblast zaštite zivotne sredine.						
Glavni cilj	Ciljna grupa	Aktivnost	Komunikacija/obavešt enje	Indikativni rok	Neophodan budžet	Odgovorna osoba
Sastanak je otvoren za sve zainteresovane	Svi zainteresovani	Javni sastanak	Komunikacija putem veb stranice i e-pošte	Septembar 2023		MŽSPPI, MF, MPŠRR
Pismena javna konsultacija	Javne institucije (centralne i lokalne)	Objavljivanje konsultacija na portalu za javne konsultacije	Komunikacija putem veb stranice i e-pošte			MŽSPPI, MF, MPŠRR

POGLAVLJE 6. POREĐENJE OPCIJA

Izborom opcije 1, pravni okvir ostaje nepromenjen.

Usvajanje Opcije 1 dovelo bi do neusaglašenosti sa pravnim tekovinama EU i obavezama koje proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Pored toga, neusklađenost sa novousvojenim zakonima mogu dovesti do ograničenja u primeni, zbog koegzistencije potencijalno suprotstavljenih odredbi.

S obzirom na to da su osnovni principi ekološkog zakonodavstva regulisani Zakonom, određena poboljšanja mogu se postići usvajanjem i izmenama relevantnih podzakonskih akata.

6.2. Opcija 2 - Mogućnost dopune-izmena postojećeg zakona

Međutim, odabirom Opcije 2, ostaće nedostaci u transponovanju Direktive o odgovornosti za životnu sredinu, kao i pravne i institucionalne nedoslednosti sa izmenjenim pravnim okvirom.

6.3. Opcija 3 - Izrada novog Zakona

Opcija 3 je promena postojećeg zakonodavnog okvira.

Za izmenu Zakona o životnoj sredini potrebne su značajne izmene postojećeg zakonskog okvira. Zakon o životnoj sredini i drugi relevantni primarni i podzakonski propisi su pogođeni.

Kao što je gore opisano, potrebne su neke zakonske izmene kako bi se nacionalno zakonodavstvo uskladilo sa postojećom politikom životne sredine EU i kako bi se obezbedila primena principa „zagađivač plaća“.

Uzimajući u obzir neophodne izmene, preporučuje se izrada novog Zakona o životnoj sredini.

Ne predviđaju se značajne institucionalne promene; međutim, odredbe zakona moraju biti usklađene sa postojećim institucionalnim okvirom.

Razvoj Opcije 3 može imati pozitivan uticaj na stanje životne sredine i zdravlje i obezbediti primenu principa „prevencije“ i „zagađivač plaća“.

Pored sprovedene evaluacije Opcija br. 3 je najprikladnija opcija za poboljšanje postojećeg zakonodavstva o životnoj sredini na Kosovu i usklađivanje sa relevantnim direktivama EU.

Opcija 3 usklađuje postojeće zakonodavstvo za prevenciju i integrisanu kontrolu industrijskog zagađenja i obezbeđuje transpoziciju pravnog okvira EU u nacionalni sistem.

Tabela 16. Plan implementacije za različite opcije

Svrha politike	Transpozicija direktiva EU: Direktiva br. 2004/35/CE "o odgovornosti za životnu sredinu u vezi sa sprečavanjem i ispravljanjem štete po životnu sredinu" sa izmenama i dopunama							Očekivan i trošak
Strateški cilj	Uskladiti postojeći zakonski okvir za životnu sredinu sa najnovijom ekološkom politikom EU i nacionalnim zakonskim promjenama, kako bi se poboljšao kvalitet životne sredine i zdravlje ljudi.							
	Proizvod, delatnost, godina i odgovorna organizacija/oddeljenje							
Specifičan cilj 1	Proizvod 1.1: Izrada novog Zakona o životnoj sredini							
Izrada Zakona o životnoj sredini i relevantnih podzakonskih akata			1 Godina	2 Godina	3 Godina	4 Godina	5 Godina	Odgovorna ustanova/oddeljenje
		Aktivnost 1.1.1: Formiranje Radne grupe	X					MŽSPPI
		Aktivnost 1.1.2: Izrada zakona	X	X				MŽSPPI
		Aktivnost 1.1.3: Odobrenje		X				MŽSPPI
Objektivi specifik 2	Proizvod 1.2.1. Formiranje radne grupe	Aktivnost 1.2.1: Formiranje Radne grupe		X	X			MŽSPPI

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

Izrada podzakonskih akata	Proizvod 1.2.2. Izrada i usvajanje podzakonskih akata	Aktivnost 1.2.2: Izrada i usvajanje nacrt podzakonskih akata		X	X			MŽSPPI	

6.2. Tabela poređenja tri opcije

Tabela 20. Poređenje opcija – rezime uticaja

Ndikimet / Opcija	Opcija 1	Opcija 2	Opcija 3
Ekonomski uticaji	Da	Da	Da
Društveni uticaji	Da	Da	Da
Uticaji na životnu sredinu	Da	Da	Da
Osnovna rodna prava	Da	Da	Da
Korist	Usvajanje Opcije 1 neće zahtevati zakonske izmene, izbegavajući bilo kakav uticaj na opterećenje nadležnih institucija. Za reviziju postojećeg zakonskog okvira nema dodatnih obaveza i troškova.	- Usvajanje nedostajućeg sekundarnog zakonodavstva poboljšaće sprovođenje zakona. - Unapređenje implementacije postojećeg zakonodavstva će povećati nivo zaštite životne sredine i zdravlja.	- Poboljšanje usklađenosti između zakonodavstva i ekoloških procedura. - Najviši nivo zaštite životne sredine i zdravlja. - Usklađenost sa SSP i godišnjim planom rada Vlade, za prevenciju i kontrolu industrijskog zagađenja. - Usklađenost sa pravnim tekovinama EU je osigurana.
Negativni uticaji	Nema poboljšanja u nivou transpozicije pravne tekovine EU i obaveza koje proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Održavanje „statusa kvo“ neće imati uticaja na proces usklađivanja sa pravnim tekovinama EU.	Nema poboljšanja u stepenu transpozicije pravne tekovine EU i obaveza koje proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.	Potrebne su važne promene u zakonskom okviru, što će zahtevati angažovanje tehničkog i pravnog osoblja, što će rezultirati povećanim opterećenjem. Operateri će biti podvrgnuti odredbama o ekološkoj odgovornosti, treba

	Primena principa 'zagađivač plaća' se neće poboljšati.		razmotriti dodatne troškove za operatere, posebno za uspostavljanje finansijskih mehanizama
Cena uticaja	---	---	--
Përmbledhje e konsultimit Rezime konsultacija	---	---	--

POGLAVLJE 7. ZAKLJUČCI I SLEDEĆI KORACI

Glavna svrha ovog koncept dokumenta je da predloži izradu novog zakona o životnoj sredini, da poboljša postojeće zakonodavstvo o životnoj sredini na Kosovu, harmonizaciju postojećeg zakonodavstva za sprečavanje i integrisanu kontrolu industrijskog zagađenja i transpoziciju EU. pravni okvir u nacionalnom sistemu kao i implementacija principa zagađivač plaća.

Nakon usvajanja ovog koncept dokumenta od strane Vlade, IMPJZ će osnovati radnu grupu za izradu nacrta novog zakona i podzakonskih akata koji proizilaze iz istog.

Poglavlje 7.1. Odredbe za praćenje i evaluaciju

Vlada Republike Kosovo je svojom Odlukom br. 07/145 dt. 07.06.2023, usvojio Vodič za naknadnu procenu zakonodavstva u Republici Kosovo, koji služi za utvrđivanje koraka koje je potrebno preduzeti da bi se izvršila naknadna procena.

Shodno tome, nadgledanje implementacije i procena sprovođenja ovog preporučenog ovim konceptualnim dokumentom će biti vođeno od strane IMPHI i biće obavljeno prema metodologiji ek-post evaluacije Vlade Republike Kosovo.

Aneks 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne	Visok/nizak	Visok/nizak	
Radna mesta ²¹	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?	x				
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Da li će uticati na nivo plaćanja?		x			
	Da li će to uticati na lakše pronalaženje posla?		x			
Poslovanje	Da li će to uticati na pristup poslovnim finansijama?		x			
	Da li će određeni proizvodi biti povučeni sa tržišta?		x			
	Da li će određeni proizvodi biti dozvoljeni na tržištu?	x				

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

	Da li će preduzeća biti prinuđena da se zatvore?		x			
	Da li će biti stvorena nova preduzeća?		x			
Administrativno opterećenje	Da li će preduzeća biti prinuđena da ispunjavaju obaveze pružanja novih informacija?	x		V	V	V
	Da li su obaveze pružanja informacija za preduzeća pojednostavljene??	x				
	Novi zakon o životnoj sredini takođe će se baviti smanjenjem administrativnog opterećenja za stranke (privrede/ građane).	x				
Trgovina	Da li se očekuje da će se trenutni uvozni tokovi promeniti?		x			
	Da li se očekuje da će se trenutni izvozni tokovi promeniti?		x			
Transport	Da li će to uticati na način prevoza putnika i/ili robe?		x			
	Da li će biti promena u vremenu potrebnom za prevoz putnika i/ili robe?		x			
Investicije	Da li se od kompanija očekuje da investiraju u nove aktivnosti?	x		V	V	V
	Da li se od kompanija očekuje da otkazu ili odlože investicije?		x			

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

	Hoće li se povećati ulaganja iz dijaspore?	x				
	Hoće li se smanjiti ulaganja iz dijaspore??		x			
	Da li će se direktne strane investicije povećati?	x		V	V	V
	Da li će se smanjiti direktne strane investicije?		x			
Konkurentnost	Da li će porasti cena poslovnih proizvoda, poput struje?		x			
	Da li će se cena poslovnih inputa, poput električne energije, smanjiti?		x			
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanje biti promovisani?	x		V	V	V
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanje biti ometani?		x			
Uticaj na MSP	Da li su kompanije pogođene uglavnom MSP?	x				
Cene i konkurencija	Da li će se povećati broj roba i usluga dostupnih preduzećima ili potrošačima??	x				
	Da li će se smanjiti broj dobara i usluga dostupnih preduzećima ili potrošačima??		x			
	Da li će porasti cene postojećih roba i usluga?		x			

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

	Da li će se smanjiti cene postojećih roba i usluga?		x			
Regionalni ekonomski uticaji	Da li će neki određeni poslovni sektor biti pogođen?	x				
	Da li je ovaj sektor koncentrisan u određenom regionu?		x			
Opšti ekonomski razvoj	Da li će to uticati na budući ekonomski rast?	x		V	V	V
	Da li može imati neki uticaj na stopu inflacije?		x			

Aneks 2: Obrazac za procenu društvenih uticaja

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta⁴	Da li će se stvarni broj radnih mesta povećati?		x			
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Da li su radna mesta u određenom poslovnom sektoru pogođena?	x				
	Da li će uticati na nivo plaćanja?	x				
	Da li će to uticati na lakše pronalaženje posla?	x				
Regionalni društveni uticaji	Da li su društveni uticaji koncentrisani u određenom regionu ili gradu?		x			

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

Uslovi rada	Da li su ugrožena radnička prava?		x			
	Da li su predviđeni ili ukinuti standardi za rad u opasnim uslovima?		x			
	Da li će to uticati na način razvoja socijalnog dijaloga između zaposlenih i poslodavaca?		x			
Socijalna uključenost	Da li će to imati uticaja na siromaštvo?	x		V	V	V
	Da li je pogođen pristup programima socijalne zaštite?	x				
	Da li će se promeniti cena osnovnih dobara i usluga?	x				
	Da li će to uticati na finansiranje ili organizaciju šema socijalne zaštite?		x			
Obrazovanje	Da li će to uticati na osnovno obrazovanje?	x				
	Da li će to uticati na srednje obrazovanje?	x				
	Da li će to uticati na visoko obrazovanje?	x				
	Da li će to uticati na stručno obrazovanje?	x				

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

	Da li će to uticati na obrazovanje radnika i doživotno učenje?	x				
	Da li će to uticati na organizaciju ili strukturu obrazovnog sistema?	x				
	Da li će to uticati na akademske slobode i samoupravu?	x				
Kultura	Da li opcija utiče na kulturnu raznolikost?	x				
	Da li opcija utiče na finansiranje kulturnih organizacija?		x			
	Da li opcija utiče na mogućnosti da ljudi imaju koristi od kulturnih aktivnosti ili učestvuju u njima?	x				
	Da li opcija utiče na očuvanje kulturnog nasleđa?	x		N	V	V
Upravljanje	Da li opcija utiče na sposobnost građana da učestvuju u demokratskom procesu?	x		V	U	N
	Da li se svaka osoba tretira jednako?	x		V		N
	Da li će javnost biti bolje informisana o određenim pitanjima?	x		V	N	N
	Da li opcija utiče na način funkcionisanja političkih partija		x			N

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

	Da li će to uticati na civilno društvo?	x				N
Javno zdravlje i bezbednost 5	Da li će to uticati na živote ljudi, kao što je očekivani životni vek ili stopa smrtnosti?	x		V	V	N
	Da li će to uticati na kvalitet hrane?	x		V	V	N
	Da li će se zdravstveni rizik povećati ili smanjiti zbog štetnih materija?		x	N	V	N
	Da li će biti uticaja na zdravlje usled promena nivoa buke ili kvaliteta vazduha, vode i/ili zemljišta?	x		V	V	N
	Da li će biti posledica po zdravlje usled promena u upotrebi energije?	x		N	N	N
	Da li će biti posledica po zdravlje usled promena u odlaganju otpada?	x		V	V	N
	Da li će to uticati na način života ljudi, kao što je nivo interesovanja za sport, promene u ishrani ili promene u upotrebi duvana ili alkohola?		x			
	Da li postoje određene grupe koje se suočavaju sa mnogo većim rizicima od drugih (određene faktorima, kao što su starost, pol, ograničena		x			

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

	sposobnost, društvena grupa ili region)?					
Kriminal i bezbednost	Da li to utiče na verovatnoću da kriminalci budu uhvaćeni?		x			
	Da li kriminal utiče na potencijalnu zaradu?		x			
	Da li to utiče na nivo korupcije?		x			
	Da li je pogodan kapacitet za sprovođenje zakona?		x	V	V	V

Aneks 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu

Kategorija uticaja na životnu sredinu	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne			
Stabilna klima i životna sredina	Da li će to uticati na emisije gasova staklene bašte (ugljen-dioksid, metan, itd.)?	x		V	V	N
	Da li će to uticati na potrošnju goriva?	x		N	V	N
	Da li će se različiti resursi koji se koriste za proizvodnju energije promeniti?	x			V	
	Da li će biti promena cena za ekološki prihvatljive proizvode?		x		V	

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

	Da li će određene aktivnosti postati manje zagađujuće?	x		V	V	N
Kvalitet vazduha	Da li će to uticati na emisiju zagađivača vazduha?	x		V	V	N
Kvalitet vode	Da li opcija utiče na kvalitet slatke vode?	x		V	V	N
	Da li opcija utiče na kvalitet podzemnih voda?	x		V	V	N
	Da li opcija utiče na izvore vode za piće?	x		V	V	N
Kvalitet zemljišta i korišćenje zemljišta	Da li će to uticati na kvalitet zemljišta (u vezi sa zakiseljavanjem, zagađenjem, upotrebom pesticida ili herbicida)?	x		V	V	N
	Da li će to uticati na eroziju tla?		x	V	V	U

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

	Hoće li zemljište biti izgubljeno (gradnjom i sl.)?		x	N	N	N
	Da li će se zemljište dobiti (dekontaminacijom, itd.)?		x	N	N	N
	Da li će biti promena u korišćenju zemljišta (npr. sa korišćenja šuma na poljoprivrednu ili urbanu upotrebu)?		x	N	N	N
Otpad i reciklaža	Da li će se količina generisanog otpada promeniti?	x		V	V	N
	Da li će se promeniti načini na koji se otpad tretira?	x		V	V	N
	Da li će biti uticaja na mogućnosti reciklaže otpada?	x		V	N	N
Korišćenje resursa	Da li opcija utiče na korišćenje obnovljivih izvora	x		N	N	N

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

	(riblji fond, hidroelektrane, solarna energija itd.)?					
	Da li opcija utiče na korišćenje resursa koji nisu obnovljivi (podzemne vode, minerali, uglj, itd.)?		x	N	N	N
Stepen ekoloških rizika	Da li će biti bilo kakvog uticaja na verovatnoću opasnosti, kao što su požari, eksplozije ili nesreće?		x	N	N	N
	Da li će to uticati na spremnost u slučaju prirodnih katastrofa?		x	V	V	N
	Da li je ugrožena zaštita društva od prirodnih katastrofa?		x	N	N	N
	Da li će to uticati na zaštićene ili	x		V	V	N

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

Biodiverzitet, flora i fauna	ugrožene vrste ili područja u kojima žive?					
	Da li će to uticati na veličinu ili veze između prirodnih područja?	x		V	V	N
	Da li će biti bilo kakvog uticaja na broj vrsta u datom području?	x		N	N	N
Dobrobit životinja	Da li će to uticati na tretman životinja?	x		V	V	N
	Da li će zdravlje životinja biti pogođeno?	x		V	V	N
	Da li će to uticati na kvalitet i bezbednost stočne hrane?	x		V	V	N

Aneks 4: Forma procene uticaja osnovnih prava

Kategorija uticaja na osnovna prava	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne	Visok/nizak	Visok/nizak	
Dostojanstvo	Da li opcija utiče na dostojanstvo ljudi, njihovo pravo na život ili integritet osobe?	x		V	V	N
Sloboda	Da li opcija utiče na pravo na slobodu pojedinaca?	x				
	Da li opcija utiče na pravo osobe na privatnost?	x				
	Da li opcija utiče na pravo na sklapanje braka ili osnivanje porodice?		x			
	Da li opcija utiče na pravnu, ekonomsku ili socijalnu zaštitu pojedinaca ili porodice?		x			

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

	Da li opcija utiče na slobodu misli, savesti ili veroispovesti?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu izražavanja?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu okupljanja ili udruživanja?		x			
Lični podaci	Da li opcija uključuje obradu ličnih podataka?		x	N	N	N
	Da li su prava pojedinca na pristup, ispravku i prigovor zagarantovana	x		N	N	N
	Da li je način na koji se lični podaci obrađuju jasan i dobro zaštićen?		x			
Azil	Da li ova opcija utiče na pravo na azil?		x			
Imovinska prava	Da li će biti pogođena imovinska prava?		x			
	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?		x			

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

Jednak tretman ⁶	Da li opcija štiti princip jednakosti pred zakonom?	x				
	Da li je verovatno da će određene grupe biti oštećene direktno ili indirektno diskriminacijom (npr. diskriminacija na osnovu pola, rase, boje kože, etničke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja, starosti ili seksualne orijentacije)?		x			
	Da li opcija utiče na prava osoba sa ograničenim sposobnostima?		x			
Prava dece	Da li opcija utiče na prava dece?		x	N	N	N
Dobro upravljanje	Da li će administrativne procedure postati komplikovanije?		x	N	N	N
	Da li se utiče na način na koji uprava donosi odluke (transparentnost,		x	N	V	N

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST ŽIVOTNE SREDINE

	proceduralni rok, pravo na uvid u spis, itd.)?					
	O krivičnom pravu i predviđenim kaznama: da li su ugrožena prava okrivljenog?		x			
	Da li je ugrožen pristup pravdi?		X	V	V	N

